

פארברענגען עם הרבי

התוועדות
י"ב תמוז תשל"ז

פארבריינגען עם הרבי

קיצורי השיחות נועדים להקל על התלמידים שי'
לעקוב אחר השיחה, ופשוט שהוא כולל רק חלק
מהעניינים המדוברים, בדרך אפשר וללא אחריות
כלל וכלל, ושגיאות מי יבין.

Published and Copyrighted by
VAAD TALMIDEI HATMIMIM HAOLAMI
770 Eastern Parkway, Brooklyn N.Y. 11213
Tel: (718) 771-9674
Email: vaadhatmimim@gmail.com
5777-2017

פתח דבר

במסגרת הפרוייקט 'התוועדות חודשית עם הרבי', ולקראת יום-ההילולא ג' תמוז, הננו מוציאים לאור הנחות, וסיכומים על השיחות מהתוועדות י"ב תמוז תשל"ז.

הקובץ נדפס בזאת יחד עם הוידיאו החדש מהתוועדות זו, היוצא לאור לראשונה על ידי חברת JEM, בהמשך לסדרת "פארברענגען עם הרבי", המזכה את אלפי תלמידי התמימים ואנ"ש בכל רחבי תבל, להשתתף ב"פארברענגען עם הרבי" בבחינת "יהא רואה בעל השמועה כאילו עומד כנגדו".

בקלטת זו מופיע תרגום מילולי ע"ג המסך במהלך כל הפארברענגען.

התרגום המופיע על גבי המסך, נערך בצורה מילולית באידיש, בלה"ק, באנגלית, – מתוך השתדלות להיצמד ככל האפשר ל"לשון הרב", למעט מקרים בודדים בהם נעשה תרגום ענייני יותר, להבנת הענין לאשורו.

בקובץ זה מופיעה 'הנחה' מכל ההתוועדות בלה"ק - עובד ונערך מהתמלולים של חברת JEM ע"י חברי המערכת ועל אחריותם בלבד, ותודתנו מסורה להם על מסירתם לדפוס לתועלת הרבים. המאמר ניתן לנו על-ידי 'וועד הנחות בלה"ק' ותודתנו נתונה להם.

בנוסף לזה, יצאו גם קבצים באנגלית, ובאידיש.

לתועלת הלומדים הבאנו בזה גם 'קיצורים וסיכומים' מכל שיחות הפארברענגען וכמה שאלות לחזרה בסוף הקובץ.

ויה"ר שנזכה כבר להתגלותו המהירה והזריזה של הרבי! ונזכה במהרה לקיום היעוד "תורה חדשה מאתי תצא", ונזכה לחזות באור פני מלך חיים, ולהשתתף בגשמיות בפארברענגען עם הרבי, בהתגלותו בקרוב ממש.

ועד תלמידי התמימים העולמי

כ"ח סיון תשע"ז

בית חיינו • 770, ברוקלין, נ.י.

מפתח

הנחה בלה"ק

ז..... סיכום המאמר

ח..... מאמר

טז..... סיכום השיחה

יז..... שיחה א'

כא..... סיכום השיחה

כב..... שיחה ב'

כז..... סיכום השיחה

כט..... שיחה ג'

לו..... סיכום השיחה

לח..... שיחה ד'

מז..... סיכום השיחה

מו..... שיחה ה'

נו..... סיכום השיחה

נז..... שיחה ו'

סא..... סיכום השיחה

סב..... שיחה ז'

סה..... סיכום השיחה

סו..... שיחה ח'

סח..... שאלות סיכום

לחזרה ושינון תוכן השיחות

מרום עיניכם" ורק אז "וראו מי ברא אלה", באופן דראיה שמשפיעה על כל כולו.

אשר הכח לכל זה מגיע מה"משביעין אותו" שלפני ירידת הנשמה למטה, וזהו עניין הברכה והנתינת כח באופן ד'מקדים רפואה למכה'.

[ועניין זה מביא לידי פלא - "ונפלאותיו לבני אדם" - כיצד מתמודד היהודי עם כל הקשיים הללו. וכפי שמצינו בבעל הגאולה שבעת המאסר היה במצב דבית האסורים וחולה כפשוטו, וגם מצב דים ומדבר - ובכל זאת עמד בכל הנסיונות].

אך סוף סוף, כיוון שהנשמה ירדה למטה ישנו חיסרון במצבה מכפי שהיה למעלה, כי גם במעמד הנעלה ביותר הרי הוא עדיין 'יש מי שאוהב' (ואף שזהו מצד אונס היצר הרע - הרי 'כמאן דעביד לא אמרינן') - שזהו עניין ד'חייבים', ולכן מזכירים זאת בברכה.

וכאשר הוא מרגיש שהוא עדיין במצב ד'חייבים' (שמצב הנשמה אינו כלפני ירידתה) יש אצלו צימאון שגורם לו להגיע לדרגה ד'צדיקא בתיובתא' - שעי"ז נמשך גילוי משיח.

את כל הנ"ל יש לקשר לפסוק "אור זרוע לצדיק" (שבפרק שמסיימים אמירתו ב"ב תמוז זה) - "צדיק" קאי על "צדיקו של עולם" ש"זרוע" את ה"אור" דתומ"צ בעוה"ז 'טורי דפרודא' ע"מ לגרום צמיחה בבני" - "יציץ ופרח ישראל", אשר זה ממשיך שמחה שפורצת גדר וממשיכה את ה"לקבל שכרם" מיד לאחר ה"לעשותם" (וכמו שיהיה לעת"ל "נגש הקוצר בזרוע" ו'תלד אשה מיד').

ובהמשך לזה אומרים בפרק הבא (שאת אמירתו מתחילים ב"ב תמוז זה) "שירו לה' שיר חדש" דקאי על גאולה העתידה שאין אחריה גלות לפי שיהיה גמר הבירורים, שההקדמה לזה היא ע"י מעשינו ועבודתינו בזמן הגלות - ובפרט הפצת המעיינות (דבעל הגאולה) חוצה.

ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב. זהו נוסח ברכת הגומל שאומרים ה'ארבעה שצריכים להודות'.

מקשה בעל הגאולה: מדוע הנוסח הוא 'הגומל לחייבים טובות' ולא 'הגומל לי טוב' - ע"ד נוסח ברכת הנס 'שעשה לי נס', ובפרט שיש בזה משום "את חטאי אני מזכיר"?

את הביאור בזה מתחיל בעל הגאולה, אשר 'ארבעה שצריכים להודות וסימנך כל החיים יודוך סלה' - שחיים ר"ת חולה, יסורים (בית האסורים), ים (יורדי הים) ומדבר (הולכי מדבריות) - שכאשר הם חוזרים לאיתנם, עליהם לברך ברכה זו.

ברכה היא מלשון המשכה, ומכך מובן שענינה הפנימי של הברכה היא המשכה ונתינת כח (ובאופן ד'מקדים רפואה למכה') שיחזור לאיתנו מעניינים אלו.

ארבעת ענינים אלו כפי שהם בגשמיות נובעים מעניין כללי בירידת הנשמה:

מתחילה הנשמה עומדת בביטול מוחלט, והירידה למטה לעולם שבו חסר שער הנו"ן פועלת אצלה חיסרון בביטול - חולה בגימטריא מ"ט, שחסר לו שער הנו"ן.

בעוה"ז גופא היא מתלבשת במדידה והגבלה של הגוף ונה"ב - בית האסורים - ועוד זאת, העולם שנברא באופן ד'הרוצה לטעות יטעה' עלול להטביע' בתוכו את הנשמה - יורדי הים - ועד כדי כך שהיא מגיעה למצב ש"לא ישב אדם (העליון) שם" - הולכי מדבריות.

וזהו עניין ההמשכה והנתינת כח (ברכה, כנ"ל) - שמשביעין (מלשון שובע) את הנשמה שתוכל לעבור את כל הענינים ד'ארבעה' הנ"ל - שענינם מה שהנשמה צריכה לעסוק בענייני העולם, ועד באופן של אכילה ושתייה, ושלמרות זאת יהיה זה באופן ד'חכם' שרואה את הנולד, איך הכל מתהווה מאלוקות. ואת זה גופא נאלצת לפעול על ידי "שאו

בס"ד. י"ב תמוז, ה'תשל"ז

(הנחה בלתי מוגה)

ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב, שזהו נוסח ברכת הגומל¹, שנאמרה גם ע"י בעל הגאולה והשמחה בחזרתו למקומו², שאז היתה הגאולה בבירור יותר³, ולפנ"ז היתה גם אמירת המאמר בהתחלה זו (ברוך הגומל כו') – לפני יובל שנים⁴ – עוד בהיותו במקום שילוחו, בקאסטראמא (שלכן היתה אז רק אמירת הלכות התורה בזה⁵), כפי שכבר נדפס⁶ מפורסם ומופץ בתפוצות ישראל. ומדייק שם⁶, מדוע אומרים ברוך הגומל לחייבים כו', דלכאורה, כיון שההודאה (דארבעה חייבים להודות!) היא על ענין נסי, צריך להבין למה נשתנה נוסח ברכה זו מברכת הנס [על נס גלוי], שאומר ברוך שעשה לי [או לאבותי, לרבי, וכיו"ב] נס⁷, והי' צ"ל נוסח הברכה ברוך שעשה לי נס, או ברוך שעשה [או שגמל] לי טוב, ולמה נאמר כאן ענין נוסף: לחייבים. ובפרט שלכאורה הרי זה ענין שאינו מתאים (שמזכיר חוב לעצמו), בדוגמת את חטאי אני מזכיר⁸, וא"כ מהי ענין ההדגשה להזכיר הענין לחייבים.

ב) ומתחיל במאמר⁹ הביאור בזה, דהנה (ברכה זו אומרים) ארבעה¹ (ש)צריכים להודות, חולה שנתרפא, וחיבוש שיצא מבית האסורים, יורדי הים כשעלו, והולכי דרכים כשיגיעו לישוב, וסימנך¹⁰ וכל החיי"ם¹¹, חולה, יסורים, ים

¹ ראה ברכות נד, ב. רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"ח. טוש"ע או"ח סרי"ט ס"א. סדר ברכת הנהנין לאדה"ז פ"ג ס"ב. סידור אדה"ז במקומו.

² ביום ה', י"ד תמוז עזב כ"ק אדמו"ר מהור"צ את עיר מקלטו קאסטראמא, וביום ו' עשי"ק פ' פינחס ט"ו תמוז בא לביתו בלענינגראד (פעטערבורג). בש"פ פינחס ט"ז תמוז, עלה לתורה ובירך ברכת הגומל, ובעת הסעודת הודאה (בעת הקידוש) אמר את המאמר ברוך הגומל (הב') – נדפס בסה"מ תרפ"ז ע' ר"ז ואילך (ראה בכ"ז – סה"מ קונטרסים ח"א קעה, א. ספר השיחות תר"פ-תרפ"ז ע' 173 ובהערה 1 שם).

³ ראה סדר ברכת הנהנין לאדה"ז פ"ג ס"ה. וראה לקו"ש חכ"ח ע' 149 ואילך.

⁴ ד"ה ברוך הגומל דייג תמוז תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ס"ע רח ואילך).

⁵ ראה לקו"ש שם הערה 9.

⁶ סה"מ תרפ"ז שם ס"ע רח. וראה גם ד"ה ברוך הגומל דש"פ פנחס (שם ע' ריא).

⁷ טוש"ע או"ח סרי"ח ס"ד-ו. סדר ברכת הנהנין שם ס"א.

⁸ מקץ מא, ט.

⁹ סה"מ שם ע' ריא.

¹⁰ טוש"ע שבהערה 1.

¹¹ תפלת העמידה.

מדבר, יודוך סלה¹¹ (שלאחרי שחוזרים לאיתנם מברכים ברכה זו), כפי שלמדים זאת מהכתוב יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם, שנאמר במזמור¹² שבו מדובר אודות ארבעה סוגים הנ"ל, כמבואר בארוכה בסוף מסכתא ברכות¹.

יש להוסיף בענין ברכה זו, דכיון שברכה היא גם מלשון המשכה¹³, הרי מובן מזה שההודאה היא גם על ההמשכה באופן שעוד לפני החולי מקדים הקב"ה רפואה למכה¹⁴, ועד"ז בנוגע לחבוש בבית האסורים, יורדי הים והולכי מדבריות, שמקודם לכן היתה הנתינת כח באח"ז יהי' השחרור מבית האסורים, וחזרתו בשלום מן הים ומהליכתו במדבר.

ג) והנה כל פרטי ענינים הנ"ל מתחילים מהענין הכללי דירידת הנשמה בגוף¹⁵, שבכללות ירידה זו יש דוגמת ד' ענינים אלו כפי שנחלקים בפרטיות בכל אחד ואחד. דהנה, נשמה שנתת בי טהורה היא¹⁶, ואח"כ יורדת מאיגרא רמה לבירא עמיקתא¹⁷, שהרי בתחילה כשהיתה למעלה כתיב¹⁸ חי הוי' אלקי ישראל אשר עמדתי לפניו, שהיתה באופן של עמידה – שמורה על ענין הביטול – לפני הוי' אלקי ישראל, קמי מלכא קדישא¹⁹, ואח"כ נעשה אצלה הענין דותחסרהו²⁰, שיוורת מאיגרא רמה ובאה למטה – ברוחניות, היינו בענין הגילוי דאלקות, החל מענין הביטול, כמבואר בתניא²¹ שנשמת האדם (בהיותה למטה) אפילו הוא צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה בתענוגים, אעפ"כ, אינה בטלה במציאות לגמרי כו', רק הוא דבר בפני עצמו ירא ה' ואוהבו (יש מי שאוהב²²), ובמילא אין זה מגיע למעמד מצב שלפני הירידה, עמדתי לפניו, שהו"ע הביטול לגמרי.

ולכן נעשה הענין דחולת אהבה אני²³ – שזהו הענין דחולה כפי שהוא בדקות (שמזה נמשך אח"כ ענין החולי למטה ועד לחולי כפשוטו), כדאיתא בכתבי האריז"ל²⁴ שחולה בגימטריא מ"ט, שזהו לפי שירד לעולם שניתנו בו רק מ"ט שערים, כמארז"ל²⁵ חמשים שערי בינה נבראו בעולם וכולן ניתנו כו' חסר אחד, שנאמר²⁰

¹² תהלים קז, ח. טו. כא. לא.

¹³ תו"א מקץ לו, ג. ובכ"מ.

¹⁴ ראה מגילה יג, ב.

¹⁵ ראה סה"מ שם ס"ע רח. ע' ריא.

¹⁶ "אלקי נשמה" בברכת השחר.

¹⁷ לשון הש"ס – חגיגה ה, ב.

¹⁸ מלכים א יז, א.

¹⁹ ראה זח"א רלג, ב.

²⁰ תהלים ח, ו ובפי' הרד"ק.

²¹ פלי"ה (מד, סע"א ואילך). וראה גם פלי"ז (מת, סע"א).

²² ראה תו"א חוספות קיד, ד.

²³ שה"ש ב, ה.

²⁴ טעמי המצות להרח"ו פ' וירא (ד"ה מצות ביקור חולים). מאורי אור אות ח סעיף לה.

²⁵ ר"ה כא, ב.

התוועדות י"ב תמוז תשל"ז

ותחסרהו מעט מאלקים, והיינו, שאע"פ שחמישים שערי בינה נבראו בעולם, שמזה מובן שיש לעולם שייכות לכל החמישים²⁶, מ"מ, ניתנו רק מ"ט, בגימטריא חולה²⁷, ולכן נשאר הענין דחולת אהבה אני.

ולאחרי החסרון דשער הנו"ן, יורדת הנשמה ומתלבשת במדידה והגבלה דסדר ההשתלשלות, ועד שמתלבשת בגוף ונפש הבהמית – שזהו הענין דחבוש בבית האסורים, שאינו כמו היוצא לחפשי שהוא בן תורין אמיתי, להיותו קשור עם המדידות וההגבלות של גופו ונפשו הבהמית כו'.

ומזה באים למעמד ומצב דיורדי הים, והיינו, דכיון שנמצא בעולם שעליו נאמר²⁸ בראשית ברא אלקים, לשון רבים²⁹, וכתוב³⁰ נעשה אדם, לשון רבים, כמארז³¹ כתוב והרוצה לטעות יטעה, אזי יורד גם במים רבים³² שב"ים" העולם, שיש בו כו"כ ועד לריבוי ענינים המבלבלים כו', ועד שיכולים לשטוף ולהטביע (פארטרינקען) ח"ו את כל מציאותו כו'. ובכללות הו"ע העדר ישוב הדעת, שנעשה כמו מבלבל ח"ו, וכדאיתא בגמרא במסכת תמיד³³ דכל נחותי ימא לא מיתבא דעתיהון עד דסלקין ליבשתא, ועד"ז מובן גם בנוגע לנשמה שנתת בי, בירידתה ל"ים" העולם כו'.

ועד שישנה הירידה באופן של הולכי מדבריות, שהנשמה באה למעמד ומצב שהוא בבחי' מדבר אשר לא ישב אדם שם³⁴ ח"ו, והיינו, שהענין דאדם, שנקרא כן ע"ש אדמה לעליון³⁵, אינו נראה שם, אלא זהו ענין של מדבר אשר לא ישב אדם שם, שיש שם רק החומריות ועכ"פ הגשמיות של העולם, מלשון העלם והסתר³⁶.

ומכל ענינים אלו כפי שהם בדקות בענין ירידת הנשמה בגוף, הנה מהענין כפי שהוא בדקות דדקות, נמשך גם באופן שאינו דק כ"כ, ועד שנמשך בענינים אלו כפי שהם כפשוטם.

²⁶ ראה גם ר"ד כ"ז אדר שני תשמ"ו (תו"מ התוועדות תשמ"ו ח"ב ע' 856). וש"נ.

²⁷ ראה גם לקו"ת ברכה צז, ב.

²⁸ בראשית א, א.

²⁹ פ"ש וירא כ, יג. וישלח לה, ז. תו"א וארא נו, ב. סידור עם דא"ח קמב, ג. סהמ"צ להצ"צ

קיג, א.

³⁰ בראשית א, כו.

³¹ ב"ר פ"ח, ח.

³² לשון הכתוב – שה"ש ח, ז. וראה תו"א ר"פ נח. ובכ"מ.

³³ לב, א.

³⁴ ירמ"י ב, ו. וראה לקו"ת במדבר ד, ג. נשא כ, ג. ראה לב, ב. ובכ"מ.

³⁵ עשרה מאמרות (לרמ"ע מפאנו) מאמר אם כל חי ח"ב פל"ג. של"ה ג, א. כ, ב. שא, ב.

ובכ"מ.

³⁶ לקו"ת שלח לו, סע"ד. ובכ"מ.

(ד) אך על זה אמרו רז"ל³⁷ שקודם ירדת הנשמה בגוף משביעין אותו כו', שמשביעין הוא גם מלשון שובע (זאט)³⁸, והיינו שמשביעין אותו (מ'זעטיקט אים אָן) עם כחות שלא בערך ממה שהי' לו לפנ"ז, כדי שיוכל האדם למלא תוכן השבועה תהי צדיק ואל תהי רשע³⁷, היינו, לקיים המצוות (תהי צדיק), ולא להעביר את הדרך כו' (אל תהי רשע), שבשביל זה יש צורך בנתינת כח מיוחדת, שהרי כל הדרכים בחזקת סכנה³⁹, ובפרט בירידה למדידה והגבלה כו' בדוגמת בית האסורים, ועד שצריך להתעסק עם העולם, ולפעול על עצמו שהתעסקות זו תהי' באופן דיגיע כפיך⁴⁰, בכלי העשי' (כפיים) בלבד, ולא באופן שמייגע את הלב והמוח שבראש⁴¹. ועאכו"כ שצריך להבטיח (באָוואַרענען) שאע"פ שיש לו עסק עם העולם ע"י אכילה ושתי' ושאר ענינים המוכרחים לקיום הגוף שיהי' בריא ושלם (כמ"ש הרמב"ם⁴² שמדרכי השם הוא), לא יהי' זה באופן שלא יהי' ניכר שזוהי אכילה ושתי' וכו' של חכם⁴³, עליו אמרו רז"ל⁴⁴ איזהו חכם הרואה את הנולד, כפירוש רבינו הזקן⁴⁵ שרואה איך שהעולם נולד ונתהוה בכל רגע ורגע מאין ליש כו' – שבשביל כל זה יש צורך בנתינת כח במיוחד. ומה גם שנמצא במעמד ומצב שאלקות הוא בהתחדשות ומציאות העולמות היא בפשיטות (כנוסח הידוע⁴⁶), וכדי לידע מי ברא אלה⁴⁷, זקוק להתבוננות דשאו מרום עיניכם⁴⁷, ולאח"ז צריך עדיין להגיע לכך שענין זה יהי' אצלו באופן של ראי' (וראו). ואז יוכל להיות מושל על לבו עד שיהי' לבו ברשותו⁴⁸, ולבא פליג לכולהו שייפין⁴⁹, לבוא לקיום המצוות ברמ"ח אברים (שכנגד רמ"ח מ"ע⁵⁰) ושס"ה גידים (השייכים להזהירות משס"ה מל"ת⁵⁰). וכל זה נעשה ע"י הנתינת כח דמשביעין אותו כו'.

³⁷ נדה ל, ב.

³⁸ קיצורים והערות לתניא ס"ע נו ואילך. סה"מ תרח"ץ עי רלה ואילך.

³⁹ ירושלמי ברכות פ"ד ה"ד. וראה לקו"ת אחרי כה, ג.

⁴⁰ תהלים קכח, ב.

⁴¹ לקו"ת שלח מב, ד. חוקת סו, ג. ד"ה מים רבים תשל"ח פ"ב (תו"מ סה"מ מלוקט ח"א

ע" רמו). ובכ"מ.

⁴² הל' דעות רפ"ד. וראה לקו"ש ח"ב ע" 531. ח"ג ע" 806 ואילך.

⁴³ ראה רמב"ם שם רפ"ה.

⁴⁴ תמיד שם. הובא בהמאמר ספ"א (סה"מ תרפ"ז ס"ע ריא).

⁴⁵ תניא פמ"ג.

⁴⁶ המשך תער"ב ח"ב ס"ע תתקלד ואילך.

⁴⁷ ישע"י מ, כו.

⁴⁸ ראה ב"ר פל"ד, י.

⁴⁹ ראה זח"ג קסא, ב. רכא, ב (ברע"מ). תניא אגה"ק סל"א.

⁵⁰ זח"א קע, ב.

ועז"נ יודו לה' חסדו (ועד שאומרים על זה) ונפלאותיו לבני אדם, שזהו ענין של פלא איך שאיש ישראל עומד בכל הנסיונות והקשיים וההעלמות וההסתרים שיש בעולם, ובעיקר בלכול הפרנסה⁵¹, ועד שמצד זה נעשה מטולטל למדבר כפשוטו, או שנעשה מיורדי הים כפשוטו, ועד"ז חבוש בבית האסורים כפשוטו, ועד"ז חולה כפשוטו.

ה) והנה אע"פ שכל האמור לעיל בנוגע לירידת הנשמה כו' הוא דבר המוכרח, וגם לאח"ז הנה הטלטול למדבר כו' הוא באופן שמה' מצעדי גבר כוננו⁵², ועד שאפילו הענינים הבלתי-רצויים הם רק מצד היצה"ר [שזהו א' הענינים שהקב"ה מתחרט עליהם שבראם, כדאיתא בגמרא במסכת סוכה⁵³ ארבעה מתחרט עליהן הקב"ה שבראם כו' יצה"ר כו' דכתיב⁵⁴ ואשר הרעתי], שיצרו הרע אנסו⁵⁵, והיינו, שזהו ענין של אונס, אבל אעפ"כ, הרי כמאן דעביד לא אמרינן⁵⁶, ובניתיים חסר אצלו בעניני עבודת ה'. וכאמור לעיל (ס"ג) שאפילו הוא צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה בתענוגים [והיינו, שבמדריגת צדיק גמור גופא, שיש בה כמה דרגות, הרי הוא בדרגות השלימות דאהבה בתענוגים, שהיא כבר מעין השכר שיהי' לעתיד לבוא, כמבואר בתניא⁵⁷], ה"ה יש מי שאוהב (ויש מי שעובד⁵⁸) כו'. ונמצא, שבדקות דדקות הרי זה מעמד ומצב ד"חייבים". וענין זה צריך להיות נרגש אצלו, והיינו, שאע"פ שהוא בדרגת צדיק גמור עובד הוי' באהבה בתענוגים, ה"ה מרגיש גם שחסר לו תכלית הביטול שהי' מקודם, שלא הי' בבחי' יש כלל, אפילו לא "יש" שעובד הוי' באהבה בתענוגים, ולכן יש אצלו ענין של צמאון, ועד שנעשה צמאון חזק ביותר [בדוגמת הצמאון הגדול ביותר שמצד ארץ צי' ועיף⁵⁹ כפשוטו, ועד לארץ צי' ועיף ברוחניות, שזהו היפך עשיית המצוות⁶⁰], ועי"ז נעשה אצלו העילוי

⁵¹ ראה גם סה"מ שם ס"ע רח: "אשר רבו ר"ל המניעות ועיכובים בלימוד התורה וקיום המצות, ונוסף לזה דאגת וטרדת הפרנסה אשר טרוד ומוטרד ביותר, ועם כל זה מתגבר על עצמו וכו'". ושם ע' רטז: "אמנם הסיבה לזה (להעדר ההתמסרות להתעסקות התורה והעבודה) היא טרדת הפרנסה בצוק העתים שהם במדרי' חלוקות ואופנים שונים, יש מי שהוא חולה ר"ל .. או שהוא חבוש בבית האסורים .. או יורד בימים בריבוי בלבולים של עניני עולם, או שהוא הולך במדבר וכו'".

⁵² תהלים לו, כג. וראה סה"מ תרפ"ט ס"ע שמט. וש"נ.

⁵³ נב, ב. ובירושלמי תענית פ"ג סה"ד: "שלשה" (וראה לקו"ש חכ"ד ע' 167 ואילך).

⁵⁴ מיכה ד, ו.

⁵⁵ ראה רמב"ם ה' גירושין ספ"ב.

⁵⁶ ירושלמי גיטין פ"ז ה"ו. קידושין פ"ג ה"ב.

⁵⁷ פ"ד. ספ"מ.

⁵⁸ ראה תו"א מג"א הוספות ק"ט, ד.

⁵⁹ תהלים סג, ב.

⁶⁰ ראה תניא פ"ז (יב, א). ועוד.

דלאַתבא צדיקייא בתיובתא, שקשור עם הגילוי דמשיח⁶¹.

ו) ויש לקשר זה גם עם מ"ש אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה (בתהלים קאָפּיטל צ"ז⁶², שקשור עם סיום שנת הצ"ז⁶³). והענין בזה, כמבואר (בקיצור עכ"פ) ברשימות הצ"צ עה"פ⁶⁴ שצדיק קאי על הקב"ה, צדיקו של עולם. ואור קאי על ענין התומ"צ כפי שהם למעלה באופן של אור, נר מצוה ותורה אור⁶⁵. ופי' אור זרוע לצדיק היינו שהקב"ה זרע את האור דתומ"צ שיומשך בטורי דפרודא⁶⁶ ועלמא דחשוכא⁶⁷, בדוגמת זריעת הגרעין בארץ. וקאי גם על זריעת האור דתומ"צ בעמך כולם צדיקים⁶⁸, שנקראים (כי תהיו אתם) ארץ חפץ⁶⁹. ודוקא ע"י הזריעה בארץ באופן שנרקב שם כו', שהו"ע הביטול, הנה עי"ז יציץ ופרח ישראל ו(עד ש)מלאו פני תבל תנובה⁷⁰ (כמבואר בארוכה בדרושים עה"פ הבאים ישרש יעקב⁷¹). ועי"ז נעשה ולישרי לב שמחה, דקאי⁷² על צדיקים שלבם ברשותם⁴⁸, ובאופן שישבו ישרים (ישרי לב) את פניך⁷³, פניך דייקא, שזהו למעלה מהאור כו'⁷⁴ (אור זרוע לצדיק). ועי"ז שעובד את הוי' בשמחה ובטוב לבב (לישרי לב שמחה), הרי כיון ששמחה פורץ גדר⁷⁵, הנה עוד בהיותו נשמה בגוף בעוה"ז הגשמי ה"ה פורץ גדרו של עולם, עד שפועל שענין הזריעה (אור זרוע לצדיק) יהי' ביחד עם הקצירה, כפי שיהי' לעתיד לבוא שאז יהי' העולם בשלימותו, כמ"ש⁷⁶ ונגש חורש בקוצר ודורך ענבים במושך הזרע (כמסופר גם בגמרא במסכת תענית⁷⁷), ועד"ז עתידה אשה

⁶¹ ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת ר"ה נח, ד. האזינו עה, סעי"ב. שמעי"צ צב, ב. שה"ש מה, א. נה, סעי"ב.

⁶² פסוק יא.

⁶³ מיום הולדת אדמו"ר מהוריי"צ (י"ב תמוז תר"ם) – ע"פ המנהג לומר הקאָפּיטל תהלים המתאים למספר שנותיו (אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' לא. ח"י ס"ע נג. וראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' רמא). וענין זה שייך גם לאחר ההסתלקות, כמפורש ברשימת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ (סה"מ פרי"ת ע' שנה). ומרשימה הנ"ל מוכח שגם הקאָפּיטל דשנה שעברה שייך ליום ההולדת (ראה ד"ה והי' אמר המכסה שנה זו (תו"מ סה"מ חשון ע' רס) הערות 51-52).

⁶⁴ אוה"ת תהלים (יהל אור) ס"ה (ע' שנב-ג).

⁶⁵ משלי ו, כג.

⁶⁶ ראה זח"א כט, ב. סב, א. קנח, א. תניא ספלי"ג.

⁶⁷ ראה זח"ב רי, ב.

⁶⁸ ישע"י ס, כא.

⁶⁹ מלאכי ג, יב.

⁷⁰ ישע"י כז, ו.

⁷¹ תו"א שמות נג, ג ואילך.

⁷² ראה אוה"ת (יהל אור) שם ס"ח (ע' שנד).

⁷³ תהלים קמ, יד.

⁷⁴ ראה אוה"ת (יהל אור) שם סוס"ז (שם).

⁷⁵ נתבאר בסה"מ תרנ"ז ע' רכג ואילך.

⁷⁶ עמוס ט, יג.

⁷⁷ ה, א.

שתלד בכל יום⁷⁸, ולא יצטרכו לחכות תשעה חדשים (כמבואר בהדרושים⁷⁹ הענין בזה), ועד כפי שענינים אלו הם כפשוטם, והיינו, שהענין דלקבל שכרם יהי' מיד לאחרי הענין דלעשותם⁸⁰. ועד שמשמחה זו באים לשמחת עולם על ראשם⁸¹, בביאת משיח צדקנו – שזהו שממשיך לאח"ז (בקאפיטל השייך לשנת הצ"ח) מזמור שירו להוי' שיר חדש⁸², שענין שיר חדש הוא החידוש שבגאולה העתידה⁸³ שתהי' גאולה שאין אחרי' גלות (כדברי המכילתא⁸⁴ שהובאו בתוס' בפסחים⁸⁵ בפירוש ונודה לך שיר חדש), כיון שאז יהי' גמר הביירוים⁸⁶, ועד שיקויים שאת רוח הטומאה אעביר מן הארץ⁸⁷.

ז) וענין זה קשור גם עם י"ב תמוז, שאז היתה הגאולה מכל ד' הענינים שעליהם צריכים להודות, כמסופר ברשימותיו⁸⁸ שבהיותו במאסר הי' אצלו ענין החולי כפשוטו, ובכללות הי' במעמד ומצב של חבוש בבית האסורים, ועד"ז הי' רוב הבלבולים מצד החקירות ודרישות, ועוד כמה בלבולים מצד הסדרים שם (יורדי הים), ועד שהי' שם במעמד ומצב דמדבר אשר לא ישב אדם שם, כמובן מרשימות זכרונות ימי שבתו במאסר⁸⁹. ועז"נ יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם, שזהו ע"ד המבואר בחלק שני דספר התניא (בשער היחוד והאמונה⁹⁰) בענין שיתף עמו מדת הרחמים⁹¹, שהו"ע האותות ומופתים שנעשים לצדיקים, ואח"כ הם ממשיכים זאת גם בעולם כולו, ועד שראו כל אפסי ארץ גו'⁹² (כמ"ש לאחרי שירו לה' שיר חדש). וההכנה וההקדמה לזה היא ע"י מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות⁹³, ובפרט בשעה שבגלות גופא ישנו ענין גאולת נשיאו של הדור, שהנשיא הוא הכלל⁹⁴, ואח"כ ממשיכים זאת כמעשה בפועל ע"י הפצת התורה ומצוותי', ובמיוחד הפצת תורתו

⁷⁸ שבת ל, ב.

⁷⁹ אוה"ת (יהל אור) ע' תריט. ביאורו"ז להצ"צ ח"ב ע' תתכז.

⁸⁰ ואתחנן ז, יא ובפרש"י.

⁸¹ ישעיי לה, י. שם נא, יא.

⁸² תהלים צח, א.

⁸³ ראה תנחומא בשלח י.

⁸⁴ בשלח טו, א.

⁸⁵ קטז, ב – ד"ה הכי גרסינן ונאמר.

⁸⁶ ראה עץ חיים שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ב. ובכ"מ.

⁸⁷ זכרי' יג, ב.

⁸⁸ רשימת המאסר – ספר השיחות תר"פ-תרפ"ז ע' 208.

⁸⁹ שם ע' 219 ואילך.

⁹⁰ פ"ה. וראה גם ד"ה השם נפשנו בחיים תשי"ח (תו"מ סה"מ מלוקט ח"ד ע' ז).

⁹¹ ראה פסיקתא רבתי פמ"א, ב. ב"ר פ"ב, טו. פרש"י ר"פ בראשית.

⁹² תהלים צח, ג.

⁹³ תניא רפ"ז.

⁹⁴ פרש"י חוקת כא, כא.

פארברענגען עם הרבי

עד שיפוצו מעינותיך חוצה⁹⁵, הנה עי"ז נעשה מיד הענין דקאתי מר דא מלכא משיחא⁹⁶, בשעתא חדא וברגעא חדא⁹⁷, בגאולה האמיתית והשלימה, בעגלא דידן ממש.

⁹⁵ משלי ה, טז.

⁹⁶ ראה אגה"ק דהבעש"ט שנדפסה בסוף הספר בן פורת יוסף; ספר גנזי נסתרות (ירושלים, תרפ"ד) ח"א סימן סה. כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) בתחילתו. ובכ"מ.

⁹⁷ ראה זח"א קכט, סע"א ואילך.

קיצור וסיכום שיחה א'

תוכן השיחה: חשיבות האחדות

בכל התכנסות של יהודים רבים מודגש ענין האחדות, דבר המוסיף בברכת ה'.

האחדות מקבלת משנה-תוקף כאשר היא קשורה עם 'תורה', שבה אנו מוצאים את ענין האחדות בשלושה עניינים: א) התנאי למתן-תורה היה אחדות עם ישראל. ב) פסק-דין בתורה הוא אחיד לכולם, למרות ריבוי הסברות והחילוקים שבין לומדי התורה. ג) פעולת התורה היא גם לפעול אחדות בעולם כולו, שהרי "התורה ניתנה לעשות שלום בעולם".

ועל ידי זה הצליח אדמו"ר הרי"צ לעמוד כנגד כל הקשיים - כשהלך בכחה של התורה, ובכחו של כל עם ישראל בכל הדורות.

זכות עבודתו ומסירות-נפשו, יש גם לנו את הכח והעוצמה להתגבר על חשכת הגלות.

לבד, אלא בכח העם היהודי כולו שהם "בנים אתם לה' אלוקיכם"; ויחד עם כח התורה ה"נצחית" (כולל הפירוש - שהיא המנצחת).

אחדות בני ישראל

9 דק'

הוראה מפעם - להיום

4 דק'

ישנם הטוענים: כיצד אנו יכולים ללמוד הוראה מהנהגתו של בעל-הגאולה, כאשר אנו חיים במצב אחר ועם כוחות אחרים?

המענה לכך: לאחרי שבעל-הגאולה סלל את הדרך ובקע מחשכת הגלות, יש לכל אחד את האפשרות להתמודד מול החושך.

והדרך לכך היא על-ידי לימוד תורה כמו "בעל-עסק" שלומד ברבים, ובפרסום הכי גדול.

התכנסות של יהודים פועלת אחדות ביניהם. בפרט כאשר ההתכנסות קשורה עם "תורה" - שעניינה הוא לאחד את בני". וכפי שהדבר בא לידי-ביטוי במתן-תורה שהאחדות היוותה תנאי לקבלת התורה; וגם לאחר מתן-תורה שיש ריבוי סברות בתורה, התורה פועלת אחדות בכך שפסק-הדין הוא שווה בין כל היהודים; ואף פועלת שלום בעולם כולו.

כחו של היחיד - מהציבור

6 דק'

וזהו גם הכח שהיה לאדמו"ר הרי"צ לעמוד בתוקף כנגד הממשלה וכו' - שהרי לא הלך בכחו

שיחה א:

חשיבות האחדות

אחדות בני ישראל - 9 דק'

א. כל התכנסות של יהודים זה דבר גדול, ויתירה מכך, על-ידי כך ש"כולנו כאחד" פועלים וממשיכים שיהי' "ברכנו אבינו" כפי שמבואר בתניא בפרק "לב".

בפרט כאשר ההתכנסות קשורה עם עם ענין של תורה, שעניינה הוא לאחד ולקשר, ולעשות את כל היהודים שבכל קצווי תבל לדבר אחד.

זהו גם הטעם לכך שהתנאי לקבלת התורה היה אחדותם של בני". כמסופר במדרש שמתן-תורה נפעל לאחר שהקב"ה ראה כיצד היהודים עומדים בתנועה של אחדות, "ויחון שם ישראל" - לשון יחיד, אשר ללא-הבט על כך שישנם שישים ריבוא אנשים, מלבד הנשים והטף - ובכל אופן נמצאים בתנועה כזאת שניתן לדבר עליהם (על-פי הדקדוק) בלשון "יחיד".

זהו גם הטעם שגם לאחר-מכן, התורה קשורה עם אחדותם של בני-ישראל.

שהרי למרות החילוקים הרבים שיש בין לומדי התורה, שהרי לימוד תורה - השקו"ט והסברות שבה - הוא בהבנה והשגה, והרי "אין דעותיהם שוות", כמארז"ל שיש שש מאות אלף פירושים בתורה ע"ד הפשט, רמז, דרוש וסוד (כמספר הנשמות הכלליות של בני"), אך זה נוגע לשקלא-וטריא בלבד (התבוננות ומחשבה, לאורך, רוחב ועומק); אך המסקנא לעולם תהי' שווה אצל כל יהודי ואצל כל היהודים. וכלשון "תורה אחת", שההוראה בנוגע לפועל היא שווה אצל כל היהודים. וכפסק-הדין בהלכות הוראה (וכן פסק הרמב"ם בהלכות סנהדין), שכל יהודי - אפילו הגדול ביותר - מחוייב לנהוג כדעת הרוב, וכנהגתו של ר' יהושע בן חנניא, שנהג כפס"ד ביה"ד למרות שהיו לו ראיות חזקות על-פי שכל שהפסק צריך להיות שונה (וכפי שר' גמליאל, שהיה הנשיא, אמר עליו "רבי וחברי" - שהוא "רבי בחכמה").

ובזה מודגש כיצד התורה מאחדת שני קצוות: למרות החילוקים שיש בהבנה והסברה, התורה מאחדת כל יהודי וכל היהודים, למציאות אחת, שניתן לומר עליהם "ויחון" - לשון יחיד.

זה הפירוש ב"תורה אחת" ל"גוי אחד", שכל חלקי העם מאוחדים במציאות אחת - מציאות של "ציבור" באופן הנעלה ביותר, וכפי שדובר באורכה בהזדמנויות קודמות.

[הנהגה זו שייכת על-ידי הקדמת "נעשה" ל"נשמע", היינו, שגם כאשר טעם הדבר לא מונח בשכלו - עושה זאת בשמחה וטוב לבב. זהו הפירוש האמיתי שהולכים על-פי הוראות התורה, שלא ממתנינים עד שהדבר יובן בשכלו; אלא מכיון שהתורה (שהיא "תורת אמת" ו"תורת החיים" המראה כיצד לחיות בעולם הזה הגשמי) אומרת לעשות כך - הוא עושה זאת בשמחה ובטוב לבב.

ובבטחון, שסוף-כל-סוף גם יבין את הטעם להוראת התורה, ואדרבה, על ידי ההקדמה של "נעשה" - זה מסייע שגם יבין בשכלו, עכ"פ במשך הזמן.

בהנהגה זו תלוי קיומו של עם ישראל]

עניין האחדות שבתורה מודגש גם בכך - כפי שמביא הרמב"ם מהספרא - ש"התורה ניתנה לעשות שלום בעולם", שירידת התורה לעולם וענינו, לפעול שלום אמיתי ולהביא אחדות בין כל הדברים בעולם - למרות ריבוי ההתחלקות שבעולם, "מה רבו מעשיך", שזהו ריבוי גדול ועצום.

על פי כל האמור מובן, שכאשר ההתאספות קשורה עם תורה אזי הפעולה של "ברכנו אבינו כולנו כאחד" חזקה יותר ועמוקה יותר.

וכאשר כל ענינים אלה באים גם במעשה בפועל - בנוגע לתפילין או שמירת שבת וכיו"ב, שבזה כל היהודים שווים - אזי האחדות היא מכולם יחד, ועד שנעשים למציאות אחת גם במעשה בפועל.

כוחו של היחיד - מהציבור - 6 דק'

ב. העניין הנ"ל קשור גם לתוכן ההתאספות ב"י"ג תמוז:

לכאורה, כיצד ייתכן שאדם אחד יילחם כנגד מלוכה אדירה שבה יש משטר חזק ("א שטאַרקן רעזשים מיט אַ שטאַרקן סדר, מין אַ מילטיער און מיט קאַ-גע-בע מיט אַלע-ערליי זאַכן") נגד ה'חדרים', הישיבות והמקוואות וכיו"ב? לכאורה, הוא מעמיד את עצמו בסכנה, מעשה שאין לו מקום כלל בשולחן-ערוך, בתורה?!

המענה לכך: במלחמה לא עמד אדם אחד בכוחותיו בלבד! אלא הוא עמד כנציג ושליח של התורה והוראותיה (להפיץ תורה בכל מקום, החל מילדים קטנים), וכאשר ההליכה היא בכחה ושליחותה של התורה, אזי הולך אתו העם היהודי כולו בכל הדורות הקודמים, ומכל הדורות הבאים.

ובהיותם "בנים אתם לה' אלוקיכם", ילדיו של הקב"ה (כל אחד מהם וכולם יחד), ויתירה מכך, הם בדוגמת ילד בכור אצל אביו, "בני בכורי ישראל", אזי מובן, שאין מה להתפעל מכל הקשיים, ש"במה נחשב הוא", איזו חשיבות וכח יש אפילו למאות מיליונים - ביחס לאלפי מיליונים של יהודים (עם נשמותיהם, ונשמות ילדיהם וילדי ילדיהם),

ובפרט שמגיעים בכחה של התורה, ש"התורה היא נצחית" - כשני הפירושים בזה:

א) הפירוש הפשוט: מלשון נצחיות. (ב) נצחית מלשון נצחון - שהיא מנצחת את כל הקשיים. והדבר מובן גם בשכל, שהרי הקב"ה יודע עתידות, והוא יודע שבזמן מסויים יהי' דור שיגור במדינה שבה קיום המצוות יהיה כרוך בקשיים, ומכל מקום הוא ציווה את ציווי התורה באופן ש"חוקת עולם לדורותיכם", היינו, שמצוות התורה הם נצחיות לכל הדורות, אזי וודאי שסוף-כל-סוף ניתן למלאות את רצון הקב"ה.

ואדרבא - דווקא על ידי קיום המצוות למרות הקשיים תהיה הוספה, וכפי שרואים בענין של י"ב-י"ג תמוז, שסוף-כל-סוף על ידי כל הקשיים התווסף ביתר-שאת ויתר-עוז, חיות ותוקף, בהפצת התורה והמצוות - ויהדות בכלל - במדינה ההיא ובכל המדינות, פעמיים ככה, ושלוש פעמים ככה וכמה פעמים ככה, פי כמה וכמה.

והתפשטות היהדות היא באופן ש"טופח על מנת להטפוח", היינו, שמשפיעים על הילדים הקטנים, שיגדלו להיות "להטפוח" - שכאשר יגיעו לבגרות תהי' להם היכולת להשפיע בעצמם תורה ומצוות, בשמחה ובטוב לבב.

וכל זה יהיה בהצלחה רבה ומופלגה.

הוראה מפעם - להיום - 4

ג. מכיון ש"המעשה הוא העיקר", מובן, שמכל התאספות של יהודים (ובפרט יהודים רבים), ובכלל מכל ענין של חכמה והבנה, צריך גם לקבל

החלטה בנוגע למעשה בפועל - וממילא, גם מההתאספות בקשר לי"ב-י"ג תמוז צריכים לקחת הוראה למעשה בפועל.

ולכאורה - ישנם הטוענים - כיצד אנו יכולים להדמות לחיות ולמסירות- נפשו של בעל-הגאולה, כאשר אנו חיים במדינה אחרת ובמצב אחר, וכל אחד יודע את כוחותיו?!

המענה לכך הוא, מאחר ובעל-הגאולה סלל כבר את הדרך (וכפי שאמר בג' תמוז - והמשיך אחרי-זה - שרק הגופים של היהודים נמצאים בגלות, אך הנשמה מלכתחילה לא ירדה לגלות) ובקע את חשכת הגזירות כנגד התורה ומצוותי', והכניס לשם את אור התורה והמצוות, אזי הדרך סלולה לכל יהודי, אפילו לקטן שבקטנים ופשוט שבפשוטים, שביכולתו לבקוע את החושך שעוד נשאר בעוה"ז גם לאחר עבודתו ומסירות-נפשו של בעל-הגאולה -

והוא אף הראה את הדרך ואלו פעולות יש לנקוט בכדי שלא יישאר חושך, ועד ש"לילה כיום יאיר" - שבליל ובחשכת הגלות יאיר "נר מצוה ותורה אור", ויתירה מכך, "אתה פכא חשוכא לנהורא", שהחושך עצמו יאיר:

במכתבו הראשון ששלח בעל הגאולה לחגיגות הגאולה בפעם הראשונה הוא קישר זאת עם הענין של "עוסק בתורה". היינו, שאינו מסתפק בכך שלומד לעצמו, אלא לומד כבעל-עסק, ברבים ובפרסום הכי גדול שביכולתו, באור ובחיות.

ועל ידי הנהגה בדרך זו, וודאי הדבר שהדברים יבואו גם למעשה בפועל.

ואזי "רוב המעשה" - יאיר את החושך שעוד נשאר.

וכל זה יהי' הכנה קרובה לגאולה שבה כל אחד - ע"י הוספה בהפצת "נר מצוה ותורה אור" - יאיר ("לייזט זיך אויס") את החושך סביבו באור התורה, המצוות והיהדות -

ואזי יתאספו יחדיו כל האורות, וישרפו את השיריים האחרונים ("די לעצטע רעשטלעך"), שעוד נשארו מחומת הגלות - מהגלות הפנימית, ומהגלות החיצונית.

ויקויים היעוד "קץ שם לחושך", הקב"ה יגמור את חשכת הגלות, בגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, על ידי הגאולה השלימה של כל יהודי וכל היהודים, על ידי משיח צדקנו, בקרוב ממש, ובשמחה ובטוב לבב.

קיצור וסיכום שיחה ב'

תוכן השיחה: החלטה פרטית - חינוך

פעמים רבות, בזמני התעוררות אנשים מקבלים על עצמם החלטות טובות ורצון להיות טובים, אבל לא תמיד זוכרים לפרוט את ההחלטות לדברים פרטיים, נקודתיים. וכאשר נשארים בעניינים הכלליים, עלולים לכאורה, להשאיר בהחלטה בלבד, ולא לבוא לידי פועל. לכן, לאחר המדובר בשיחה הקודמת אודות ענינו הכללי של "ב-י"ג תמוז, צריכה להיות גם החלטה פרטית.

מאחר ו"ב-י"ג תמוז קשור במיוחד עם חינוך ילדים קטנים, שהרי זו היתה עיקר הסיבה למאסר, מובן שההחלטה צריכה להיות בענין זה.

חינוך הילדים בעודם קטנים הוא חשוב ביותר, וככל שיעמידו את הילד כראוי בקוטנו - כך יגדל להיות "אילן עושה פירות".

במהלך השיחה הרבי גם מתייחס בהרחבה למעלת הזריות.

"עוללים ויונקים"

9 דק'

"ב-י"ג תמוז שייך באופן מיוחד לחינוך ילדים קטנים, שהרי א) עיקר סיבת המאסר והגאולה היה מצד חינוך הילדים. ב) במאמרו - שקדם למאסר - מדובר אודות "מפי עוללים ויונקים יסדת עז". ג) במכתבו לאחר הגאולה מקשר הרבי הרי"צ את היום לחינוך הילדים.

על כן ה"החלטה פרטית" שיש לקחת מ"ב-י"ג תמוז היא חינוך הילדים, וכאשר מחנכים את הילד בקטנותו בחינוך יהודי אמיתי, הוא גדל להיות בעצמו אילן העושה פירות.

החלטה כללית

2 דק'

כאשר מדברים אודות ענין באופן כללי, ומקבלים החלטה באופן כללי - לא תמיד מגיעים הדברים לידי פועל.

מעלת הזריות

4 דק'

בכל רגע צריך האדם לבצע את המוטל עליו ברגע זה, כי אם לא ינהג כך הרי הוא מאבד את הרגע, ולעולם לא יוכל לתקן! וזאת בנוסף לחשש, ש"אם לא עכשיו - אימתי"!

החלטה כללית – 2 דק'

ד. בטבע בני-אדם, כפי שרואים בפועל ובמוחש, כאשר מקבלים החלטה כללית, ("א החלטה כללית, מיט אן אלגעמיינעם ענין, מיס אן אלגעמיינעם אויסדרוק"), הכוללת בתוכה כמה וכמה פרטים - ההחלטה עדיין אינה קרובה למעשה בפועל, והרי ה"מעשה הוא העיקר".

והסיבה לכך מובנת בפשטות: כאשר אומרים לאדם שעליו לקבל החלטה הקשורה עם התורה וכל המצוות - אינו יכול להתחיל לקיים את כל המצוות בפעם-אחת. זה תהליך שעלול לקרות במשך זמן רב, "עידן ועידנים", עד שיבוא הדבר למעשה בפועל, בגלל המחשבה והשקלא-וטריא באיזה ענין יתחיל ובמה יתקדם וכו'.

וכפי שאכן רואים תמיד, שבכל ענין כללי מחפשים שייכות לענין פרטי. ולדוגמא, שכאשר מובאת בגמרא סברא כללית מיד שואלת הגמרא "מאי בינייהו", ומביאה ע"כ נפק"מ בענין פרטי (שבפרט מסויים בהלכה מסויימת, ישנו חילוק האם נוקטים כשיטה והנחה זו בשכל, או שנוקטים כשיטה השנייה, שאזי הפרט הוא באופן אחר, וממילא הפסק-דין והמנהג שונים).

ובעניננו, לאחרי שידועים אודות עניינו הכללי של היום, ויודעים אודות מכתבו של בעל הגאולה, שבו הוא כותב בכללות אודות תורה, מצוות ויהדות (וכפי שמונה במכתב כמה סוגים בדבר), בכדי שהדברים יבואו לידי מעשה בפועל.

מעלת הזריזות – 4 דק'

ה. במאמר המוסגר: דובר כבר כמה פעמים שכל רגע שיש ליהודי (וכל רגע שיש בעולם בכלל) - היא "אבידה שאינה חוזרת".

ישנם הטוענים, מה נוגע כל כך ענין הזריזות, ועל אחת כמה וכמה באופן ש"חטוף ואכול חטוף ושתי", היינו, לתפוס כל ענין של טוב וקדושה הנמצא מתחת ליד ("ער זאָל "כאַפּן" אַלץ וואָס ס'קומט אונטערן האַנט ענינים פון

טוב וקדושה"). לכאורה - טוען הוא - מה ההכרח של הזריזות; הרי יש עוד זמן בכדי להתיישב, ו"אם לא עכשיו" הוא יעשה זאת בעוד יום או יומיים, ועד "מחר לאחר זמן"!

המענה לכך הוא פשוט ואין צורך כלל באמונה, וכפי שרואים במוחש שכל רגע שעובר - הוא אבוד, ואם הוא לא ינצל אותו ככל שניתן וככל שצריך לנצלו - אזי הרגע הוא אבוד!

אפילו אם הוא יפעל את הדבר ברגע הבא, או אפילו בעוד יום או יומיים - אך רגע זה נשאר חלול ("די רגע איז ביי אים געבליבען אַ פוסטע"), רגע בו הוא לא חי חיים כפי שצריך לחיות.

על אחת כמה וכמה שאם יחליט עכשיו לא לעשות את הדבר, אינו יכול להיות בטוח האם בהמשך יהיה לו את הזמן וההזדמנות לעשות את הדבר, וכלשון המשנה: "אם לא עכשיו - אימתי".

ולכן, למרות שנדרשת פעולה בכל הענינים של התורה ומצוותי, וכלשון הכתוב "יקיים את כל דברי התורה הזאת", ובפרט בנוגע ללימוד תורה, וכהפס"ד (שמביא אדמו"ר הזקן בתחילת ספר התניא ממסכת סנהדרין) שאפילו אם הוא למד במשך כל הזמן ללא הפסק, וניצל את כל העשרים ושלוש שעות וחמישים ותשע דקות כנדרש (ומקבל על כך שכר גדול ונפלא, השכר דלימוד תורה שהוא "כנגד כולם"), הוא אינו פטור מלנצל גם את הרגע הנוסף העומד לרשותו שבו הוא יכול ללמוד תורה, ואם לרגע אחד הוא הפסיק ללמוד תורה, אזי "עליו נאמר...". ואדרבה, דווקא בזה יש את כל התוקף והחוזק, שמוכרח ללמוד גם ברגע זה ולנצלו ככל הנדרש!

ו. יחד עם זה, כאמור, צריכים להתחיל דווקא בעניין השייך למעשה בפועל:

כדי שיהי' מעשה בפועל, מאחר שלא ניתן לקיים את כל התרי"ג מצוות בבת-אחת, במכ"ש מכך שלא ניתן ללמוד את כל הלכותיהן בבת-אחת, צריכה להיות התחלה טובה, ובה להתחיל תיכף.

בעניננו, את המכתב באמור, הוא קישר במיוחד עם ענין החינוך, החל מחינוך ילדים קטנים ביותר.

וכפי שרואים, שכל ענין המאסר והגאולה היה קשור עם לימוד תורה עם ילדים קטנים, ולא עם מבוגרים. שזהו גם תוכן המאמר הידוע "קיימו וקבלו היהודים" שאמר בעל הגאולה בפורים קטן באותה שנה (ובזמן אמירת

המאמר החלה כבר ההכנה לענין המאסר והגאולה), שבו הוא מדגיש פעמים רבות ש"מפי עוללים ויונקים יסדת עוז להשבית אויב ומתנקם", ושצריך להתעסק במסירות-נפש שאצל ה"עוללים ויונקים" יהיה "יסדת עוז", ו"אין עוז אלא תורה".

ואדרבה - זו הכנה והדרך לבטל את הגזירות והקשיים בנוגע ללימוד התורה וקיום מצוותי' הקיימים אצל המבוגרים, בעקבות הגזירות של ה"אויב ומתנקם".

וכפי שרואים במוחש בנוגע לפעולותיו של בעל הגאולה לאחרי הגאולה, ובפרט בהגיעו למדינה זו, שתחילה התעסק בתוקף גדול ("מיטן גרעסטן שטורעם") בחינוך "עוללים ויונקים". זאת, בנוסף לכך שהתעסק גם בהפצת פנימיות התורה, קבלה וחסידות, נגלה דתורה, בשקלא וטריא ופלפולא של תורה, אך עיקר התוקף היה - ולשם כך אף שלח שלוחים לכמה מקומות בכדי לייסד מוסדות שבהם יחנכו ילדים ויפעלו אצלם שיהי' להם "עוז" זו תורה, ובאופן ש"טו"ט" - היינו, שזהו היסוד (וכפי שבכל דבר - ההתחלה היא ביסוד).

ומובטחים שזו הדרך "להשבית אויב ומתנקם", ולבטל את ההפרעות של היצר-הרע שבתוכו, ואת היצר-הרע שמחוץ אליו, הלוחם נגד "דבר ה'" "זו תורה" ו"זו הלכה" ולוחם נגד מצוות התורה (שהם שלימות התורה, "גדול לימוד שמביא לידי מעשה").

"עוללים ויונקים" - 9 דק'

ז. ומזה יש הוראה לכל אחד מאיתנו, ולכל מי שידע אודות הענין של י"ב-י"ג תמוז:

יחד עם ההחלטה הכללית בנוגע לביסוס והפצת כללות התורה ומצוותי', עד ל"דקדוק קל של דברי סופרים", אפילו פירוש מילה אחת בתורה - שהרמב"ם מונה זאת לאחד מהעיקרים, והכופר בזה, ח"ו, הוא נמצא במצב הפוך מ"מודה בעיקר" -

מוכרחים לקבל החלטות ממשיות, למטה מעשרה טפחים, במעשה בפועל, ולכל-לראש בענין של "עוללים ויונקים".

וכפי שנראה בפועל, שהאופן שבו מעמידים את הילדים, "חנוך לנער" - את החינוך של ילד בהיותו קטן ביותר "משהתינוק מתחיל לדבר" ונוטעים בו

את היסוד ש"תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב" - כך הוא גדל להיות אילן נושא פירות, ויתירה מכך, לאחר-מכן פירותיו מצמיחים אילנות נוספים, ו"אין פירות אלא מצוות", שעל ידיו נעשית הפצת תורה ומצוותי' עד סוף כל הדורות.

וזה נפעל על ידי ההתחלה בדבר קטן לכאורה, שהרי כל הלימוד עם הילד והילדה הקטנים זה רק מטעם מצות חינוך, אבל "זה הקטן גדול יהי", וכאשר הוא מקבל חינוך אמיתי, וודאי שלבסוף הוא יהיה "גדול", היות ומקשרים אותו עם הקב"ה שהוא המקור של הגדלות והגבורה ("גדול אלקינו").

כאשר יחנכו את הילד באופן האמור, הוא ישפיע גם על הוריו ועל כל הסביבה, שעל-אף שטובים הם גם לפני עבודתו, אך על ידי פעולתו יתווסף בכמות ובאיכות ("קומט-צו נאך מערער און נאך ברייטער און נאך טיפער"), שהרי קדושה היא אין-סוף להיותה קשורה עם הקב"ה שהוא אין-סוף. וממילא מובן, שככל שמצבו טוב, יש לו את האפשרות, ובמילא את הציווי "לעלות בקודש". וכאשר הוא יגדל, הוא יכבוש את ד' אמותיו ("נעמט ער איין זיין ד' אמות").

ח. ואזי המחנך רואה פרי טוב בעמלו, והוא רואה שהפעולה ב"עוללים ויונקים" היתה בהצלחה.

ותיכף ("אויף מאָרגן און אויף איבערמאָרגן") כאשר הילד יאמר "מודה אני" בחיות מחודשת, או כאשר יאמר ברכת "שהכל נהי' בדברו", היינו שהוא רואה בכל דבר שנברא על ידי דבר ה', ש"לעולם ה' דברך נצב". לדוגמא, כאשר הוא רואה מים, הוא יודע שהקב"ה ברא את המים, ולכן הוא יכול לשתות אותם, ועל-כן עליו להודות לקב"ה על ידי הברכה.

וכאשר המחנך רואה את הפירות (ומחנך אמיתי יכול לראות את התוצאות תיכף), אזי כטבע בני אדם, שנוספת אצלו חיות ותוקף חדשים להמשיך בחינוך "עוללים ויונקים". ולאחר-מכן הוא זוכה שכאשר ה"עוללים ויונקים" גדלים, ונעשים בר-מצוה ולאחר בר-מצוה, הם עדיין תלמידים ומושפעים ומקבלים מהמחנך.

ואזי "מאיר עיני שניהם הוי'", וכפי שאומרת הגמרא בתמורה, שמתווסף אצל המחנך והמשפיע אור בענינים שבהם הוא זקוק לאור, ועד ש"צדיקין דומין לבוראין".

וכך מעמידים את הילדים היהודים שיגדלו בדרך הנכונה, דרך המלך, מלכו של עולם, "דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט", ונאמר בנוגע לאברהם, היהודי

הראשון - "אחד היה אברהם" ש"יצוה את בניו ואת ביתו אחריו" ללכת ב"דרכי ה'".

ואזי "סולו סולו פנו דרך", שסוללים ומפנים את הדרך מכל מיני המכשולים והקשיים, והולכים לקבל פני משיח צדקנו, "בנערנו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו", "קבל גדול ישובו הנה", ובמהרה בימינו ממש.

קיצור וסיכום שיחה ג'

תוכן השיחה: חולשת הגלות

בשיחה זו, ממשיך הרבי להסביר את ההוראה המיוחדת שיש להוציא מגאולת י"ב-י"ג תמוז בענין החינוך.

תחילה, מסביר הרבי שפעולת הגאולה היא נצחית, ופעולת י"ב-י"ג תמוז מקלה על הפעולות בענין החינוך, גם במקומות שעל-פניו נראה שהגלות עדיין בתוקפה - אי אפשר לדמות את המצב שלפני הגאולה למצב שלאחריה (וכמו שלאחר יציאת-מצרים לא שייך יותר שיעבוד אמיתי אצל בני ישראל).

הקלה נוספת שיש ליהודים במקומות אלו, היא ע"י שיהודים בארצות הרווחה מתנהגים כראוי.

ובקשר לזה, מסביר הרבי את היתרונות היחודיים שיש בזמן החופש, שבהם הילדים משתחררים מלימודי-חול בבתי הספר, ויש זמן רב יותר ללמוד תורה והפצת התורה.

וכן את מעלת החופש גם אצל יהודים העוסקים בענייני מסחר וכד'.

במהלך השיחה, מסביר הרבי כמה מעלות בחינוך ובלימוד התורה.

לא יתכן תוקף הגלות והשעבוד כפי שהיה לפני יציאת מצרים, הקב"ה אומר ש"שטרי קודם" ולא יכול להיות עוד שיעבוד אמיתי אצל בני".

חולשת הגלות

7 דק'

עזרה ליהודים במקומות אחרים

6 דק'

מאחר וכל היהודים הם מציאות אחת, אזי על-ידי פעולתו של יהודי אחד בענין טוב - הוא מוסיף כח ועוז אצל כל היהודים בכל המקומות. וכך גם בענין החינוך, כאשר יהודים בארצות שאין בהם גזירות נגד חינוך הילדים, מוסיפים בחינוך, הם מקלים על היהודים שנמצאים תחת גזירות - להוסיף בענין החינוך.

כאשר חוגגים את י"ב-י"ג תמוז עלולה להתעורר שאלה: האם השפעת י"ב-י"ג תמוז היא גם באותם מקומות שבהם הגלות קיימת - לכאורה - באותו תוקף כפי שהיה לפני הגאולה?

המענה לכך, שכאשר ישנה גאולה, לא ייתכן שהגלות נשארה כפי שהיתה לפני כן, אלא ניתן להתגבר עליה ביתר קלות.

כמו שרואים בנוגע לגאולת מצרים, שלמרות ש"אכתי עבדי אחשוורוש אנן" ונמצאים בגלות,

או להרשם לקעמפ שכל היום בו הוא באווירת קדושה.

תלמידי ישיבה, ואברכי כולל:

עליהם להמשיך ללמוד. ואם אינם יכולים ללמוד לעיון, עליהם ללמוד לגירסא. ובאם אינם יכולים ללמוד כלל עליהם לנצל את הזמן הפנוי להוספה בהפצת תורה ומצוות.

בעלי-עסק וכד':

עליהם לנצל את ימי ה'חופש' על-מנת להוסיף בהפצת תורה ומצוות, ועי"ז יראו גם הצלחה במסחר שלהם - בפחות פיזור הנפש וטרדות.

זמן הקיץ

15 דק'

בימים אלו מתחילה תקופת ה'חופש'.

בימים של תקופת ה'חופש' צריכים להוסיף בענייני טוב וקדושה, כל-אחד לפי ענינו:

תלמידים שבמהלך השנה חלק מזמנם הוא בלמודי חול:

מאחר ובמשך השנה הם מוכרחים להעביר חלק מהזמן ללימודי-חול, בתקופת הקיץ שהם משוחררים מכך, עליהם להוסיף בלימוד תורה,

חולשת הגלות – 7 דק'

ט. האמור לעיל, שייך לא רק במקומות בהם כיום אין גזירות כלל, או במקומות בהם הגזירות קיימות באופן חלש ביותר שבמאמץ קל ניתן להתגבר עליהם. אלא, גם במקומות שנמצאים עדיין במעמד ומצב שהגזירות קיימות בתוקף כפי שהיו לפני הגאולה - גם שם יש את פעולת הגאולה, שאין נתינת-מקום ואפשרות שהגזירות יהיו באותו התוקף כפי שהיה להן לפני הגאולה.

ההסברה בזה: מאחר שהגלות נשברה פעם אחת, ובפרט שזה היה באופן שהיו נסים גלויים הנזכרים לדורי-דורות (שכתוצאה מהם גם נהיה יום-טוב וחגיגה - אצל אלפי יהודים בדור ההוא, ובדורנו זה, ובאופן דמוסיף והולך בדורות הבאים), ועל יסוד זה פועלים במעשה בפועל גם בעוה"ז הגשמי, ויתירה מכך, החומרי - כבר לא תיתכן אותו התוקף לגזירה כפי שהיתה לפני-כן.

ענין הנ"ל אנו מוצאים בתירוץ הראשונים על הקושיא הידועה אודות זמן גאולת מצרים, הנקרא "זמן חרותנו" (שהיא הגאולה הראשונה, גאולה כללית):

לכאורה, על אף שבזמן יציאת מצרים היה זה "זמן חרותנו", מכיון שנגאלו "מעבדות לחירות ומאפילה לאור גדול" (ככל הלשונות המוזכרים בענין), אבל בזמן של גלות בבל וכל הגלויות שלאחרי זה, "שכל הגלויות נקראות על שם מצרים, על שם שמצירים לישראל", כיצד שייך לומר שנמצאים ב"זמן חרותנו" - והרי התורה עצמה אומרת ש"אכתי עבדי אחשוורוש אנן"?

המענה על כך - כמתורץ בזהר בקצרה וביתר אריכות בספר 'גבורות ה' של המהר"ל מפראג - שלאחרי ששברו בפעם הראשונה את הגלות הקשה ביותר, גלות מצרים, והיהודים יצאו לחירות - לא תיתכן מציאות שיהודי יהיה עבד באמיתיות ובעצם, כפי שהיה לפני יציאת מצרים.

והדבר מופיע גם ב'נגלה' (בספרא, ומובא בכמה מקומות), שהקב"ה אמר (והרי אמירתו של הקב"ה היא נצחית) "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים", היינו, שבני-ישראל נעשו עבדים להקב"ה (וזו החירות

שלהם). ולכן מכאן והלאה "שטרי קודם" - היינו, ששטרו של הקב"ה קודם לעבודת המאוחרת יותר אצל נבוכדנצר מלך בבל.

אין סתירה לכך מדבריו של ירמיהו "והתפללו אל שלום העיר כי בשלומה לנו שלום", ומכך ש"דינא דמלכותא דינא", וככל הפרטים המנויים בשולחן ערוך להלכה בפועל - מכיון ששטרו של הקב"ה קודם.

ובלשונו של בעל הגאולה (שבה מתומצת כל המובא לעיל מנגלה דתורה), שהנשמה של היהודי לא ירדה כלל לגלות, שהכוונה בזה היא לכל הגלויות מאז הגאולה ממצרים שלאחרי' נאמר "הנסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי" (ואילו עד אז, בגלות מצרים עצמה, כן היה ענין השעבוד עם כל התוקף שלו, כמפורש בארוכה בכתבי האריז"ל ומוכן גם בפשטות).

ומן הכלל נלמד לפרט, בגלות נבוכדנצר עצמו: כאשר נשבר ענין מסוים בגלות, לא היה שייך לאחר-מכן עוד ענין של שיעבוד בענין זה (בדוגמא לנס שהיה עם הפסל של נבוכדנצר (בבקעת דורא), ועל דרך זה עם דניאל, חנניא מישאל ועזרי' וכו'), ועד"ז בכל גלות בנוגע לגזירותי', שלמרות שנשארים עדיין תחת מלכות נבוכדנצר - אין את קושי השעבוד כפי שהיה לפני השבירה. ומאז הנס שנעשה עם הפסל בדורא, לא היה ענין של עבודה-זרה, ומכאן ואילך בהיותם בגלות בבל לא יתכן שעבוד בענין זה.

וכאמור, הטעם לכך הוא משום ש"שטרי קודם". ועל דרך זה בנוגע לגזירה אודות "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז", שאפילו אותם הנמצאים - לכאורה, לעיני בשר - באותו מעמד ומצב וכו', האמת היא שכעת קל הרבה יותר לפעול בזה.

עזרה ליהודים במקומות אחרים - 6 דק'

י. על-אחת-כמה-וכמה כשיש סיוע נוסף לכך מהיהודים שמסביבם, שפועלים בשטח זה (של "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז") במיוחד. ההסברה בזה מובנת על-פי-האמור לעיל, שכל היהודים עומדים במצב ד"ויחן" - לשון יחיד - גוף אחד ויחיד, "לאחדים כאחד ממש"!

דוגמא לדבר, בגוף כפשוטו, כאשר הגוף צריך חיזוק, או להצילו ממצב של העדר-בריאות או חולי ר"ל - הדרך הטובה ביותר היא לחזק ולהבריא את האבר הדורש חיזוק או ריפוי; אבל לפעמים כשמאיזו סיבה' לא ניתן לרפאות את האיבר באופן ישיר, אזי מטפלים בדרך השנייה - לחזק את הגוף בכללות: כאשר מחזקים את האברים שמסביבו, אזי מכיון שהאברים הם של אותו גוף

(גם אותם האברים שלא זקוקים לרפואה, מזון או חיזוק), על ידי זה שהם מתחזקים, הם מסייעים לטיפול בשאר חלקי הגוף.

כמו כן גם כאן - כפי שמרומז במכתב של בעל הגאולה, שעל ידי כך שיהודים בארצות אליהן הגיע לאחר זה עד לארצות הברית, מקיימים תורה ומצוות, ובפרט בענין של "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז", זה יוסיף אצלם חיות והתמסרות וכח ועוז, ויסייע שתהיה הצלחה רבה יותר בפעולות בעניינים אלו, אצל כל היהודים בכל מקום המצאם.

וכל זה הוא בנוסף למעלת ענין החינוך מצד עצמו ("איז דאך אַ גוואַלדיקע זאַך"), שכל בית ישראל נשען עליו: על ידי כך שיש "גדיים", במשך הזמן יגדלו להיות "תיישים".

יא. והרי כל אחד רוצה לעשות טובה ליהודי אחר, וכפי שרואים במוחש מההמולה אודות יהודי רוסיה ("פון די שטורמעס מיט די רייד און מיט די דרוקעניש און מיט די טאָן און מיט די מעשים"), (בין אם מסכימים עם הנהגה זו או שאוחזים שצריך לנהוג באופן אחר, אך בודאי כוונתם רצוי' שהרי "כל ישראל בחזקת כשרות"),

אזי הפעולה הראשונה שניתן לעשות באופן ישיר - היא בשטח הכי עיקרי - "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז", לעזור על ידי חיזוק כל הפעולות וכל העניינים הקשורים עם חינוך "עוללים ויונקים" בכל מקום שהוא.

יב. מעלת הענין של חינוך מודגש בכך שהיא נמצאת ב"קריאת שמע". שאת קריאת שמע יהודי צריך לומר פעמיים ביום, ובה מזכירים את עניין המסירות נפש פעמיים, בפסוק "שמע ישראל" שענינו הוא מסירות נפש, ולאחר מכן אומרים שוב "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך" שענינו מסירות נפש, ומזכירים כמה מהמצוות הכי עיקריות - שאחת מהם היא "ושננתם לבניך". ובאופן שהדברים יהיו "שנוניים" וברורים בפי הילדים, ויוכלו גם לחזור על זה.

חשיבות החינוך מובנת בפשטות, שהרי זו הדרך להעמיד את ה"תיישים" שיגדלו להיות עוסקים בתורה ומצוות, "מחר" ו"מחר לאחר זמן".

זמן הקיץ – 15 דק'

יג. ויש בזה נקודה נוספת ומיוחדת:

ברוב המדינות, התקופה של י"ב-י"ג תמוז קשורה בתקופה של חופש. אפילו במקומות שבהם מכריחים ללמוד לימודי חול, בימים אלו משתחררים מהכרח זה.

שבימים אלו, מתחיל - כלשון הידוע - "ימי החופש", הימים שבהם משתחררים מבתי-הספר, שבהם הם ה"בעלי-בתי" על חומר הלימודים.

אבל ימי החופש הם רק מלימודים אלו, ולא מהציווי "ושנתתם לבניך", שהוא ציווי נצחי של הקב"ה לכל יהודי ולכל היהודים, בכל המקומות ובכל המדינות, וכהמשך הפרשה "בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך". וכמובן בפשטות שאת קריאת-שמע צריכים לומר פעמיים בכל יום, בכל ימות השנה - באותה חמימות ("ווארימקייט") ומסירות-נפש בימי החופש כמו בראש-השנה ויום הכיפורים.

נוסף לכך, מכך שאותו "מחוקק" שהורה שמוכרחים ללמוד לימודי חול, עכ"פ לזמן קצר, יום או שנה - הוא עצמו אמר שבזמן החופש משוחררים מזה - יש הוכחה שרואים בעיני בשר למטה מעשרה טפחים, שכעת יש לילד ולילדה הקטנים (כולל קטנים בדעה), זמן רב יותר להקדיש ללמוד לימודי קודש.

(בכלל, בנוגע ללימוד "לימודי חול" - מסכימים כולם שזה רק בשביל הכנה לפרנסה, בכדי שיוכל לפרנס בניו ובני ביתו; ולפעמים זה אפילו לא הכנה, מכיון שמנצלים את הכסף לענייני "רשות", ולעניינים נחותים יותר.

ובכל-אופן הכל מודים, שזה רק הכנה הקשורה עם "חול". אלא שניתן לעשותו "הכנה" ו"הכשר מצוה").

והדבר תלוי רק בהורים והמדריכים של הילדים, שיבינו את ה"רמז", ואף יותר מ"רמז" - את ההדגשה הפשוטה, שכערך ההתלהבות ("אז ווי זיי זיינען געשטאַנען אין דעם קאַך") שהיה להם בנוגע ללימודי חול במשך השנה, אזי כעת ה"חול" עצמו אומר: שכעת מפנה הוא את כל השעות הרבות - בכמות עכ"פ - ונותן בחירה להורים ולמדריכים, שיקדישו את כל שעות החופש למלאות את חיי ילדיהם בלימודי קודש, המביא לידי קיום המצוות, שעליהם נאמר "אשר קדשנו במצוותיו", על ידם נעשים חיו של הילד קדושים, ועל ידו מתווספת קדושה בחיי ההורים וכל המשפחה סביבו.

וכאמור, "המעשה הוא העיקר":

אין הכוונה לומר פשט יפה, דרוש, או פירוש על פסוק ("צו זאָגן אַ פּשט'ל אָדער צו זאָגן אַ דרוש, אָדער אָפטייטשן אַ פּסוק"); ; הכוונה בזה היא בפשטות, מכיון שיש מדינות שבהם מוכרחים לתת כמה שעות, בפרט אצל ילדים קטנים, ללימודי חול - בין אם שמחים מזה או שממש לא.

אך בהגיע זמן החופש, ששמו מורה שכעת משוחררים מ"עול דרך ארץ", ויתירה מכך, מעול מלכות בשר ודם - והזמן ניתן לרשותו, לחנך את ילדיו, הקטנים והגדולים, בחינוך של תורה ומצוותי' החדורים ביראת השם ובאהבת השם. על-ידי שיכניס אותם ("דורך פאַרשרייבן אים, אַריינברענגען אים, אַריינציען אים, זען טאַן אַלץ וואָס מ'קען, אַז זיי זאָלן גיין גלייך") לתלמוד-תורה או בית ספר, שבו ילמד תורה בנוסף לשעות הרגילות שבהם לומד תורה.

ובמקומות בהם כל בתי-הספר סגורים בימות הקיץ, או שהילד צריך חיזוק בבריאות, ירשמו אותו למחנה-יומי, שבו כל שעות היום, חדורים ב"רוח" של אהבת ה' ויראת ה', ולומדים בהם שיעורים בתורת ה' מידי יום ביומו (ובהוספה ביום השבת, ש"קודש הוא לה"). ורק כך הקיץ יהיה "בריא" באמת, היינו, שמבריא את הילדים בגשמיות וברוחניות.

וכתוצאה מזה, יתווסף בריאות אצל ההורים - שהרי הם דואגים רבות לבריאות של ילדיהם. כאשר הם יראו כיצד הילד גדל בגשמיות וברוחניות, ומנצל את ימי הקיץ באופן כזה שהם משפיעים על כל ימי השנה שהנהגה תהיה בהתאם ל"שטרי קודם", היינו, שהילד מרגיש, שהדבר הראשון בחייו הוא שהוא עבד ה', וההתעסקות בעניני העולם - עפ"י המותר בשו"ע - הם רק דברים משניים, מצד "דינא דמלכותא דינא".

הדרך לבוא להנהגה כזו, היא כאשר מעמידים את הילד במצב שכל זמנו - עשרים וארבע שעות ביום, שבעה ימים בשבוע ללא-הפסק - יהיה רק במעמד ומצב של תורה ומצוות, אהבת ה' ויראת ה'! ואף מסבירים לילדים שאפילו אכילתו ושתייתו וטיולו, וכל הפרטים שיש בקעמפ, זה בכדי שיהיה בריא בגשמיות, "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם", וכמו"כ עליו להיות בריא ברוחניות, שיחיה עם "תורת חיים" ויקיים את מצוותי' עליהם נאמר "וחי בהם".

עניין הנ"ל שייך גם בישיבות שבהם לומדים תורה במשך כל השנה, שגם אצלם בתקופה שלאחר י"ב-י"ג תמוז נחלש תוקף סדרי הלימוד, שעליהם לנצל את הזמן הפנוי להוסיף בהפצת התורה בכל הסביבה.

יד. מאמר המוסגר: ישנו מנהג משונה ומוזר, ששייכות מסוימות נסגרות לתקופה, וכאשר בחור רוצה לשבת וללמוד, הוא מוצא את דלתות הישיבה נעולות. אבל בעזר השם, משנה לשנה מספר הישיבות הללו הולך ופוחת, ואפילו כאשר משחררים את התלמידים, משאירים את הבית-כנסת ובית-המדרש פתוח, (ולא, ח"ו, "אחז בתי כנסיות ובתי מדרשות"), ויתירה מזה, אף מדברים עם הבחורים ומזמינים אותם ללמוד גם בימים אלו;

בכל-אופן, במקומות שבהם מוכרחים מאיזו סיבה שתהי' לעשות מנוחה מהסדר החמור והגדול, בכמות ובאיכות, שיש בכל השנה כולה, אזי יכולים לעסוק בהפצת התורה. ולכן אברכי הישיבה, תלמידי ישיבה, ש"תורתם אומנתם", וגם עניני ה"רשות" שלהם, עניני המנוחה שלהם - צריכים להיות בענינים של תורה, ובאם עליו לנוח מהלימוד בעיון, יכול הוא להמשיך ללמוד "למיגרס"; ואפילו כאשר המנוחה היא מוכרחת, על פי ציווי הרופא וכו' וכו' - באפשרותו לנצל את הזמן להפצת התורה בגופו, או כל פנים הפצת התורה על ידי השתדלות עם אחרים, שילכו בהדרכתו (וכפי שהדבר נהוג בכמה וכמה ישיבות).

ענין האמור נוגע גם לאנשים גדולים החושבים שכבר אינם צריכים ללכת לישיבה, כולל גם אנשים שהם בגדר "זבולון", היינו, שהוא יוצא "לפרקמטיא", ולאחר מכן הוא נותן כסף בכדי לחזק את "יששכר באוהליך"

בידם לנצל את הזמן הזה - שמנהג העולם הוא לנוח במידה מסוימת מעניני מסחר - לעסוק בחיות מרובה יותר אפילו מעסקם בעניני עסק ומסחר, בהפצת התורה ומצוותי' בכל מקום שידם מגעת!

וכאמור לעיל, התעסקות בענין הנ"ל מהווה גם הכנה טובה בנוגע למסחר, שבסיום תקופת החופש מהעבודה ("וואָס מ'נעמט פון זיין אָפּיס" אָדער פון זיין עסק אָדער פון זיין "דזשאַב"), שעסק ביתר שאת וביתר עוז בהפצת התורה ומצוותי' -

יש לו יסוד חזק שבהגיע הזמן שבו עליו עפ"י שולחן ערוך להתעסק בעניני "זבולון", "משאו ומתנו באמונה", תהיה לו הצלחה מרובה בעסקיו, עם פחות פיזור הנפש וטרדות.

וכמדובר כמ"פ ש"יגיע כפיך כי תאכל": היגיעה היא רק בידיו, אבל הראש מונח בעניני יהדות, תורה ומצוות, וכך תהיה הצלחה רבה ב"יגיע כפיך", ברווח עצמו, וגם הצלחה בניצול הרווח לענינים בריאים וטובים, ולעניני יהדות.

טו. והפעולה בכל ענינים אלו מתוך שמחה וטוב לבב - היא בכח ההכנה, שבימי החופש היה חופשי מעניני חול ומילא אותם בעניני קדושה ועניני קודש,

והולך "מחיל אל חיל" בימי החופש, והדבר נעשה אצלו "הרגל נעשה טבע", ובכח זה ממשיך הוא לאחרי ימים אלו ובמשך השנים כולן, לקבל את ברכת ה', וכפי שהקב"ה אומר: "אם שמוע תשמעו" - "ואספת דגנך ותירושך ויצהרך", ויתירה מכך, כמארז"ל בגמרא ברכות, שכאשר "עושין רצונו של מקום" ("בפרשה ראשונה של קריאת שמע"), אזי "ועמדו זרים ורעו צאנם" עוד בימים האחרונים של הגלות!

וכל זה יהיה הכנה קרובה לייעוד "ועמדו זרים ורעו צאנם" אצל כל יהודי ואצל כל היהודים, בגאולה משיח צדקנו, בקרוב ממש.

קיצור וסיכום שיחה ד'

תוכן השיחה: "יובל" שנים מהגאולה

בנוסף להוראה האמורה לעיל, השייכת בכל שנה ושנה יש גם הוראה מיוחדת לשנה זו, להיותה 50 שנה מאז הגאולה בשנת תרפ"ז - שנת ה"יובל".

בשנת היובל כל הקרקעות חוזרות לבעליהן וכל העבדים משתחררים מעבדותם.

בגדרה של פקיעת הקניין ניתן לחקור: האם זה מצד פעולת האדם - שלכתחילה הקניין נעשה לזמן קצוב, או שהקב"ה הוא המפקיע את הקניין.

כאשר אנו באים ללמוד הוראה מעניין זה בעבודת האדם, ניתן לומר ששני הדברים אמת, שהרי "אלו ואלו דברי אלוקים חיים": נדרשת גם פעולת האדם יחד עם ההצלחה המיוחדת הבאה מלמעלה.

בין הדברים מקשר הרבי את חג-הגאולה גם ל"עולמו של לוי", שהשייכות לרבי הריי"צ מובנת בפשטות כפסק הרמב"ם שכל מי שנדבדבו לבו - יכול להיחשב ללוי, שאומר עליו הקב"ה "אני חלקו ונחלתו".

ב. במכתבו של הרבי הריי"צ בקשר להדפסת "קונטרס החלצו" חמישים שנה לאחר אמירתו, הוא מקשר את שנת ה"יובל" לנאמר בזהר אודות שנת היובל, "ופסק הדין על עצמו".

הפקעת הקניין - "אפקעתא דמלכא"
או דין במכירה

6 דק'

בשנת ה"יובל" מתבטלים הקניינים שנעשו בקרקעות ובעבדים.

את ביטול הקניין ניתן להבין בשני אופנים:

"יובל" - גם ליחידים

11 דק'

יש שני סוגי מניין:

א. מניין הנעשה על ידי-בית דין. כמו מניין השמיטין והיובלות, מניין ימי השבוע וכד'.

ב. מניין פרטי אצל כל יחיד, כמו מניין זבה וכד'.

למרות שמניין היובל נעשה על ידי בית-דין, אנו מוצאים דוגמתו במניין פרטי:

א. "עולמו של לוי" שלאחר 50 שנה הוא שב מעבודת הקודש.

הוראה בעבודת ה'

1 דק'

בהלכה הדין הוא שהפסיקה היא רק כדעה אחת. אמנם, כאשר אין סתירה ביניהן ניתן להחמיר ולנהוג כשתי הדעות (אך גם זאת, לא מתוך הנחה ששתיהן הלכה, כי ההלכה עצמה היא רק כדיעה אחת).

וכמו"כ בעבודת ה' הרוחנית קיימות שתי הדעות: בהגיע שנת ה"יובל" יש גם נתינת-כח והתעוררות מיוחדת מלמעלה, וגם נדרשת עבודת האדם, בהוספה שלא בערך ללפני-כן.

עולמו של לוי

4 דק'

על-אף שהלשון "עולמו של לוי" נאמר דווקא בנוגע לעבודת הלויים במשכן, הרי על-פי פסק הרמב"ם ש"ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להיבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את ה' ". מובן, שזה שייך במיוחד לרבי הרי"צ ש"נדבה רוחו אותו" והתנתק "מהבלי העולם".

א. למרות שהקניין נעשה ללא הגבלת זמן, בהגיע שנת היובל הקב"ה מבטל את המכירה, ומחזיר את הקרקע לבעליה ואת העבד לרשותו.

ב. כאשר אנשים עושים קניין על-פי תורה, מלכתחילה הקניין הוא לתקופת זמן, שעד שנת היובל.

נפק"מ שבין שני הצדדים: "יובל" ודיניו שייכים רק כאשר "כל יושבי עליה". לכן, ייתכן שאנשים עשו קניין בזמן שהיובל נוהג, ולאחר-מכן בטל היובל. באם נאמר כאופן הב', שבזמן שהיובל נוהג הקניין מלכתחילה נעשה לתקופת זמן, מובן, שבהגיע שנת היובל בטלה המכירה. אך אם נאמר כאופן הא', שהמכירה היא ללא הגבלת זמן ורק בשנת היובל הקב"ה מבטל את הקניין, בשנה זו לא תבטל המכירה מאחר ובטל היובל.

הוכחה לאופן הא': בגמרא נאמר הדין, שאין בכח היובל להפקיע קניין לכמה שנים ספורות (ויש לומר הטעם בזה - כי בכח היובל לחול רק על קניין גמור). ולכן לא מסתבר לומר כאופן הב', כי אז לא מובן כל כך החילוק שבין קניין לשנים ספורות שאין בכח היובל להפקיע - ובין קניין לזמן קצוב עד היובל, שכן נפקע.

”יובל” שנים מהגאולה

שיחה ד:

”יובל” - גם ליחידים - 11 דק’

טז. בנוסף להוראות האמורות בקשר ל”ב-י”ג תמוז, השייכות בכל שנה, מאז הגאולה בשנת תרפ”ז, יש גם הוראה מיוחדת השייכת לכל שנה באופן מיוחד. ובנוגע לשנת תשל”ז, ההוראה היא מכך שהשנה היא שנת החמישים שנה מהגאולה.

תקופה של חמישים שנה נקראת בשם ”עולם”, להיותה גדולה ומיוחדת.

לכאורה, מנין ה”יובל” (המופיע בתורה שבכתב בגלוי) הוא מנין כללי של כל עם ישראל, על ידי בית-דין - תחילה ”שמיטות” ולאחר מכן ”יובלות” מנין ה”שמיטות” (וכידוע המחלוקת האם ”מנין שמיטות” הוא דוקא כאשר ”מונין יובלות” או שמנין היובלות הוא גם ללא מנין השמיטות), ולא מנין פרטי של כל יחיד. לעומת עניינים אחרים, שבהם המנין הוא של כל יחיד בפני עצמו (ע”ד ”וספרה לה”).

נוסף לזה, מצוות שמיטה ויובל תלויות בכמה תנאים: ענין השמיטה קשור במיוחד עם ארץ-ישראל, שהרי הוא מ”מצות התלויות בארץ”, ועל אחת כמה וכמה ענין היובל שבארץ-ישראל גופא הוא נוהג דווקא ”בזמן שכל יושבי עלי”.

וממילא אינו מובן לכאורה כיצד ניתן לדמות את ענין ה”יובל” למנין יובל מאז הגאולה, שהוא לכאורה של אדם אחד, ואצל אדם זה גופא עם מאורע מיוחד במשך ימי חייו?

אך מצינו בדומה לזה במנין השמיטה, שעל-אף שהמנין שווה הוא אצל כל בני-ישראל, שמיטה אחת, יש גם שמיטה הקשורה עם אדם פרטי, בנוגע לעבד עברי ש”ש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחפשי חנם”, שאזי מונים לפי מספר שנותיו.

בדומה לזה, ישנו דין בנוגע למנין של שבת, שביעי בימי השבוע, שבדומה למנין השווה אצל כל בני-ישראל במושבותיהם, יש גם מנין מיוחד ל”הולך במדבר” ואינו יודע מתי שבת, אזי הדין הוא שעושה מנין לעצמו (כשתי

הדיעות האם "מונה ששה ימים ושובת יום אחד" או "משמר יום אחד ומונה ששה", ולדעה אחת זה נחשב שבת מהתורה.

גם במנין "יובל" מצינו מנין אצל אדם יחיד: ישנו ענין של "עולמו של לוי", שהוא "בן חמישים שנה", שאז הוא לא קשור עם המנין של כל שבט לוי, אלא זהו מנין לכל לוי בפני עצמו. וכפי שלמדים זאת משמואל הנביא, שהיה לוי, "וישב שם עד עולם", שהתחיל כאשר "גמלתו", כאשר היה בן שנתיים ימים (שהגמילה היתה בהיותו בן שנתיים), ולאחר מכן "וישב שם - בשילה - עד עולם", שחי שם נ"ב שנה, אזי נמצא ש"עולמו של לוי" זה חמישים שנה, ולאחר מכן שב מעבודת משא וכו', זהו מניין יובל השייך לכל לוי באופן פרטי.

ז. יש ענין מיוחד נוסף הקשור עם מנין "יובל":

כאשר הדפיסו את "קונטרס החלצו", חמישים שנה לאחר אמירתו בפעם הראשונה, כתב בעל-הגאולה במכתבו בתור הקדמה, שהזהר מקיש את ה"יובל" הכתוב בפרשת "בהר" לפסוק "על יובל שרשיו" (שהרי "יובל" אותיות "יובל"), שהפירוש בזה הוא, שכאשר נוטעים אילן בנהר טוב ("יובל") אזי "ישלח שרשיו". וזה בדוגמא ל"יובל" האמור בפרשת "בהר".

שבענין זה רואים את שני הענינים: מונים "יובל" לאילן מיוחד, ומונים אותו ממאורע מיוחד - משעת נטיעתו של האילן במקום חדש.

כי בכלל נטיעתו של אילן היא באופן כפי שמוכח במדרש על הפסוק "גפן ממצרים תסיע" (ובעוד כמה מקומות במדרשים) שמצד דרכו של גפן ושל אילן בכלל, הנה כדי שהאילן ישתבח ויצא בשבח גדול יותר - "עוקרין אותו ממקום נטיעתו" מהמקום בו נטעו אותו בפעם הראשונה, ונוטעים אותו במקום שני, שמקום חדש - ואז הוא משביח.

ואת החמישים שנה (לאילן) מתחילים למנות מהמקום החדש בו נטעו אותו בפעם השניה, למטרת השבח.

ולכן מדמה זאת בעל הגאולה למה שהודפס הקונטרס "החלצו" חמישים שנה לאחרי שנאמר בפעם הראשונה - כי למרות שזהו קונטרס של אביו שאמר כמה מאמרים, והדפיס כמה קונטרסים, ועשה כמה פעולות במשך ימי חייו - אך בנוגע לפעולה (והשבח) של קונטרס זה - יש תוכן מיוחד והצלחה מיוחדת כשמסתיימת תקופה ומגיעה שנת היובל.

ובנוגע לעניננו, על-פי תורת הבעל-שם-טוב, על המשניות "נפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו", "לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון", שלכאורה הסדר הוא הפוך, תחילה עושים חשבון ורק לאחר-מכן את הדין, אך לשון המשנה הוא "דין וחשבון" !?

וההסבר, כאשר מצרפים את שתי המשניות יחד, ש"נפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו", היינו, שתחילה מביאים ליהודי מקרה דומה, מספרים לו מאורע שאירע עם אדם אחר, ולאחר מכן שואלים אותו: מה דעתך, מה דינו? וכאשר הוא אומר את הדין שהיות ופלוני עשה כך וכך - דינו הוא כך וכך, שזהו "לפני מי אתה עתיד ליתן דין", שהוא פוסק את הדין "מדעתו" - לאחר מכן עושים עמו "חשבון" שהוא עשה את אותם הדברים, ובמילא אפילו אם "שלא מדעתו", והוא אינו מרוצה מהעונש שנותנים לו, אין זה נוגע מכיון שהוא כבר אמר את הדין.

ואם הדברים אמורים בנוגע לעונשין - אזי על אחת כמה וכמה ש"מרוכה מדה טובה", וכאשר הוא אמר על אביו שכאשר עברו חמישים שנה ("יובל") אזי ישנה הצלחה מיוחדת ותוכן מיוחד - אזי פסק את הדין גם בנוגע לעצמו, שצריכה להיות, וישנה, הצלחה מיוחדת, שכעת יפעלו ביתר שאת וביתר עוז בכל הענינים שחפץ בעל הגאולה בנוגע לכל יהודי, (ואפילו ליהודי אשר "בשם ישראל יכונה", וכפי שכותב במכתבו הידוע), ויהיו כוחות נוספים ובהצלחה יתירה, ובאופן דמוסיף והולך ואור.

הפקעת הקנין - "אפקעתא דמלכא" או דין במכירה - 6 דק'

ית. את ההוראה והשייכות שבין חג-הגאולה לשנת ה"יובל" ניתן לקשר ולבאר על-פי הדין ביובל כפי שהוא (בתחילתו ו) בפשטות, כמדובר בפרשת בהר:

הדין הוא שביובל "ושב איש אל אחוזתו", שהשדות חוזרות מהקונה למוכר, וכן העבדים יוצאים לחירות - וניתן לחקור בגדר הפקעת הקנין, האם (א) זהו ענין של "אפקעתא דמלכא", היינו, שהקב"ה גוזר ומפקיע את השעבוד עם הקנין של השדה או של העבד, ולכן חוזר "אל אחוזתו", או שנעשה מעבד לבן-חורין, או (ב) שמלכתחילה המכירה היא לתקופת זמן של עד היובל בכל הפרטים שבזה, על-פי ציווי התורה, וממילא לא זקוקים לגזירת המלך.

הרוגוצ'ובי מביא כמה נפק"מ שבין שתי הדעות בזה (אשר כמדובר כמ"פ ידועה דרכו, שדרכה של תורה לומר מעשה בפועל, שהרי "המעשה הוא העיקר". ועל-אף שהשקלא-וטריא והפלפול הם עמוקים ורחבים, סוף כל סוף צריכים לדעת "מאי בינייהו" ו"למאי נפקא מינה" במעשה בפועל בענין פרטי), ומהן:

כאשר אדם מוכר שדה בזמן היובל, ולאחר מכן בטל היובל (כפי שהיה גם בזמן בית ראשון, שלכל הדעות היה מנין היובלות, ולאחר-מכן בטל היובל, וכפי שרש"י מביא בפירושו על התורה "ואם יהי היובל", "מלמד", שיש זמן שבו יבטל היובל), אזי, באם נאמר כאופן הא', שהמכירה היא לצמיתות, רק שבזמן היובל נעשה "אפקעתא דמלכא", אזי היות ובטל היובל ואין "אפקעתא דמלכא", הוא נשאר אצל הקונה לצמיתות. אך לאופן הב', שהמכירה מלכתחילה - על פי ציווי התורה - אינה לצמיתות (וכלשון "כי לי כל הארץ", שאסור למכור לצמיתות), אזי אין כלל נפק"מ האם היובל בטל או לא, מכיון שלכתחילה המכירה היתה לזמן מסוים.

אחת מהראיות לביאור הראשון הוא, לכאורה, על-פי הדין שהפקעת היובל חלה רק על קניינים גמורים. לדוגמא, אם הקנין הוא רק למספר שנים, אזי גם אם בתוך שנות הקנין חלה שנת יובל - היא אינה מפקיעה את הקנין. הטעם לכך הוא, לפי שההפקעה יכולה לחול רק על קנין גמור. בדוגמא לכפרת העונשים, שמועילה רק אם היה שיעור גמור, אך אם היה רק חצי שיעור, העונש לא יכול לכפר; וכן בנדרים, בכדי שיהי ניתן להפר את הנדר, הוא צריך להיות נדר בכל הפרטים (ועד"ז בכמה וכמה ענינים).

עפ"ז מסתבר יותר לומר, שאם הקנין נעשה מלכתחילה למספר שנים - אין נפק"מ מה מספר שנות המכירה, בין אם קנה למספר שנים מעתה ועד היובל, ובין אם קנה לכמה שנים עד אחר היובל - וכפי ש"במספר שנים" זה לא קנין גמור, והיובל אינו מפקיע - על דרך זה גם אם מלכתחילה הוא מכר מאיזה טעם שיהי, רק עד שנת היובל.

הוראה בעבודת ה' - 1 דק'

ט. ובנוגע לעניננו: גם בנוגע ליובל הפרטי, יש את שני הצדדים הללו, שהרי "אלו ואלו דברי אלקים חיים".

למרות שלהלכה לא ניתן לפסוק דבר והיפוכו, ופסק-הדין צריך להיות ברור, "הלכה כמותו" לפי דעה אחת; אך אם זהו ענין שניתן לנהוג כשתי הדעות, והן אינן דבר והיפוכו - אזי יכולים לנהוג בכמה חומרות בבת אחת.

וידוע הביאור על הנאמר בגמרא ש"הרוצה לעשות... מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל עליו הכתוב אומר "הכסיל בחושך הולך" - שזה נאמר רק באם אדם אומר שהלכה כשניהם, אך לא מדובר אודות אדם היודע שהלכה כאחד מהם, ורק בתור הידור וחומרא הוא נוהג כשניהם.

על דרך זה גם בענינים רוחניים, שניתן לעשות כשתי הדיעות (שבזה יכולים לקיים את שתי הסברות - "אלו ואלו דברי אלקים חיים"):

מצד אחד, כאשר חולף יובל שנים הקב"ה נותן סיוע מלמעלה, "אפקעתא דמלכא", ומאידך, צריך גם להיות סיוע מלמטה, "אש מן ההדיוט", שבשנת היובל מתחיל סדר עבודה חדש. ומכיון ש"מעלין בקודש", מובן, סדר העבודה החדש הוא ביתר שאת וביתר עוז מהעבודה ביובל השנים שלפני-זה.

עולמו של לוי - 4 דק'

כ. ויש לזה קשר מיוחד עם הענין המוזכר לעיל אודות "עולמו של לוי". וכפי שמסבירים המפרשים שגם בנוגע לעבודתו של יהודי יש את הסדר של "בן עשרים לרדוף", שאז הוא נמנה להיות יוצא-צבא בישראל, ונמשך לאחר מכן (על-דרך הרגיל) "ימי שנותינו בהם שבעים שנה" - שביניהם יש חמישים שנה (אע"פ ש"בגבורות שמונים שנה" ועד ל"והיו ימיו מאה ועשרים שנה", אבל זה סדר עבודה אחר).

על-אף שהלשון "עולמו של לוי" נאמר דוקא בנוגע לעבודה במשכן, אבל על-פי פסק הרמב"ם בסוף הל' שמיטה ויובל, ש"לא שבט לוי בלבד" - אומר הקב"ה - "אני חלקך ונחלתך", אלא "כל איש ואיש אשר נדבה לבו לעמוד לשרת לפני הוי"ו".

במאמר המוסגר: לשונו של הרמב"ם "הרי זה נתקדש קודש הקדשים" דורש ביאור ע"פ נגלה, שהרי "קודש הקדשים" כתוב בנוגע לאהרון ולא

בנוגע ללויים, וכאן המדובר הוא אודות (שבט לוי ו) "כל איש אשר נדבה לכו כו"?!

על כל פנים בנוגע לענינו, כאשר מדברים אודות בעל-הגאולה ש"נדבה לכו לעמוד לשרת", וכפי שמבאר הרמב"ם את כל הפרטים בעבודת ה', והתנתק מ"הבלי העולם" וכו', אזי מודגשת השייכות ל"עולמו של לוי".

כא. מכל הנ"ל מובן, שכאשר עוברים חמשים שנה ומגיעים לסיום וחזרתם שנת החמישים, ו"הכל הולך אחר החיתום" - אזי וודאי שיש ברכה והצלחה מלמעלה, בדוגמת "אפקעתא דמלכא", ובנוסף לזה (כדעה השנייה) צריך גם להיות פעולת האדם מלמטה, היינו, שעל-אף שעד היובל הוא הלך בהדרגה ובערך לעבודה בשנה הקודמת, כאשר מסתיימת שנת היובל ומתחילה שנה חדשה לאחרי היובל - אזי מדלג הוא בכל ענינים אלו שלא בערך, בסדר עבודה חדש, כלשון הידוע "עולם חדש ראה" - שתחילה היה "עולמו של יובל" באופן מסויים, וכעת נעשה "עולם חדש".

וכל זה יהיה הכנה קרובה ל"עולם חדש ראה" בביאת משיח צדקנו, שאז יהיה "לתקן עולם במלכות שד-י", ואפילו בעמי הארץ יתקיים מה שנאמר "ועמדו זרים ורעו צאנכם" - כש"אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד", וכפי שהרמב"ם מסיים את ההלכה בהלכות מלכים.

ובקרוב ממש, בגאולה האמיתית והשלימה.

קיצור וסיכום שיחה ה'

תוכן השיחה: שלושת השלמויות, וגאווה יהודית!

בשיחה זו מסביר הרבי את הדרך לשמור על שלושת השלמויות - התורה, העם והארץ.

היסוד לכל הבעיות הוא שמפחדים לומר את האמת!

שלמות העם תלוי בגיור כהלכה. ובאם הגיור הוא שלא כהלכה - אינו גיור!

שלמות הארץ תלוי באמירת האמת, שארץ ישראל נתנה לעם ישראל לנצח, על ידי הקב"ה!

שלמות התורה תלוי בכך שלא ניתן לעשות פשרות וקיצורים בתורה ובמצוות!

כל הצרות מתחילות מכך שתמורת זה שהיהודים יהיו "אור לגויים", יש יהודים שמפחדים מהגוי ורוצים שעם ישראל יהיה "ככל הגויים".

בין הדברים מסביר הרבי, שהדרך להתמודד מול הרוחות-חולות הללו, ע"י שכל אדם פרטי יוסיף חומרא וגדר בהנהגתו לעצמו.

שלמות העם כמו שלמות התורה

2 דק'

הבחירה בעם ישראל היתה בזמן נתינת התורה, שמזה מובן ששלמות העם הוא כמו השלמות של התורה. וכשם שבתורה לא ניתן לשנות, להוסיף או להפחית, כך גם בעם ישראל לא ייתכן להוסיף יהודי שלא על-פי תורה. וכאשר עושים גיור שלא כהלכה, אין כאן יהודי כלל, ואין כלל מציאות של גיור!

שלמות הארץ

20 דק'

ארץ-ישראל נתנה לעם-ישראל על-ידי בורא שמים וארץ, באופן נצחי. מובן מכך - וכמו שמבהיר זאת רש"י ב"פשוטו של מקרא"

תורה ומצוות - נדרש להשפיע גם על העולם!

4 דק'

פעולת התורה היא גם על הנהגת העולם, בדוגמת קיום שבע מצות בני-נח על ידי אומות-העולם, ו"כל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם". וגם בשביל קיום חלק מהמצוות זקוקים לאומות-העולם.

כל דור - "מצוה דזהיר בה טפי"

4 דק'

לכל דור יש "אתגר" מיוחד הקשור עם המצב באותה התקופה. ובענין זה צריכה להיות התעסקות מיוחדת, בין יתר ההתעסקויות שבעניני תורה ומצוות!.

פארברענגען עם הרבי

ההנהגה בדרך זו - לא נותר מהם פליט ושריד, וצאצאי ההולכים בדרך זו או שעשו תשובה או שנטמעו בין הגויים רח"ל.

"גדר בה גדר"

2 דק'

מסופר בגמרא שכאשר רב הגיע ל"בבל" - מקום שבו הכל מערוב, ומצא שם "בקעה" - דבר סכנה, אזי תיכף "גדר בה גדר" - הדבר הראשון שעשה הוא שהוסיף על עצמו עוד גדר וחומרא, עוד לפני שהקים שם ישיבות וכו'. וזו הדרך גם כיום, לכל-לראש כל אחד צריך להוסיף בעצמו חומרא וגדר.

יסוד הצרות - "ככל העמים בית ישראל"

3 דק'

מאחר וישנם יהודים המפחדים מהגויים ומהנהגותיהם, ותמורת שבני-ישראל ישמשו "אור לגויים", הם מכניסים את הנהגות ודרכי הגויים אל נשמתם פנימה .

- שאף אחד מלבד הקב"ה אינו בעל-הבית על ענין זה!

וכאשר היהודי יוותר לאימונים וללחצים - הוא מזמין לחצים ואימונים נוספים.

לא שייך בזה הגדר של "דינא דמלכותא דינא", מכיון שזהו סדר שקבע הקב"ה.

נוסף לזה, הרי הגוי יודע את דברי רש"י הנ"ל, ובאם היהודי יאמר לו דברים אחרים - הוא ירגיש שהיהודי מרמה אותו!

הנהגה זו שאומרים את היפך האמת, הוא גם היסוד לכך שהנציג של ישראל באו"ם כתב את נוסח החלטה "242 של האו"ם, שהחלטה זאת הזמינה לחצים קשים על ארץ-ישראל מאז.

רפורמות ביהדות

7 דק'

ישנם החושבים שבכדי לקרב יהודים ליהדות, נדרש לעשות שינויים ופשרות בדת.

עליהם לדעת, שאין לדרך זאת שום סיכוי. ו"כבר היה לעולמים" וניתן להביט על תוצאות

שיחה ה:

תורה ומצוות - נדרש להשפיע גם על העולם! - 4 דק'

כב. הפעולה (במדובר לעיל) בנוגע ל"עולם חדש" קשורה גם עם שינוי בכללות העולם.

בדוגמא למדובר לעיל בנוגע לתורה, שלמרות ש"משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע", ו"תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב" דוקא - בכל-אופן, ישנו דין על-פי תורה שהתורה צריכה להשפיע גם על ההנהגה של בני-נח (שיקיימו שבע מצוות-בני נח עם כל הסניפים והסעיפים, "פירות" ופרטי פרטים). כולל גם הנהגה באופן של "לשבת יצרה".

גם המצוות קשורות עם עניני העולם. ולפעמים בכדי לקיים מצוות מסוימות נזקקים לבני-נח, וכפי שיהיה בתכלית השלימות לע"ל שאז "ועמדו זרים ורעו צאנם" (וכמאמר הגמרא בברכות שכאשר אין ישראל עושין רצונו של מקום - "ואספת דגנך ותירושך ויצהרך", אך כאשר ישראל עושין רצונו של מקום - "ועמדו זרים ורעו צאנכם").

על-דרך זה כללות ענין התורה הוא "לעשות שלום בעולם", היינו שהנהגת כל העולם תהיה באופן של שלום "דרכי דרכי נועם וכל נתיבותי שלום". וכמאמר המדרש על הפסוק "ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום", שכאשר הקב"ה נתן לבני-ישראל "עוז" ("אין עוז אלא תורה") - נעשה שלום בכל העולם כולו, גם באומות העולם (נוסף ל"ונתתי שלום בארץ"), ש"באו אומות העולם אצל בלעם" והוא הרגיע אותם באמרו שהקב"ה נותן תורה לעמו ישראל.

כל דור - "מצוה דזהיר בה טפי" - 4 דק'

כג. ובזה יש הוראה לכל הדורות ולכל המקומות (שהרי "התורה היא נצחית"):

ובהקדים, שלכל דור ומדינה יש עבודה מיוחדת שלו, "מצוה דבה הוי זהיר טפי", לפי מעמדו ומצבו. על-דרך מצות שמיטה ויובל הקשורים עם מקום מיוחד, ארץ הקודש; בטומאה וטהרה יש ענינים הנוהגים דוקא בחוץ-לארץ;

וכמו-כן בכללות התורה ומצוותי, למרות שבכל הדורות מחוייבים בכל המצות, מ"מ כאשר יש ניסיון בענין מסוים, אזי עיקר העבודה היא בקיום המצוה המיוחדת, או סוג המצות המיוחד, בתוככי כל שאר המצות. בדומה לענין זה מוצאים בכמה ענינים של קדושה: לדוגמא, לכל שבט היה נשיא השבט (והרי "הנשיא הוא הכל"), ובנוסף לזה הוא היה גם אחד מאנשי השבט, כמו כל איש ואשה מהשבט.

על דרך זה בנוגע לסוג מצות מיוחדות שהדור מחויב בהם, הכוונה בזה שנוסף לכך שמקיימים מצוה זו ככל שאר התורה ומצוותי, היא שייכת באופן מיוחד דווקא לדור זה.

בדוגמת דורו של מנשה שעיקר הקושי היה בענין של עבודה-זרה (שהיא בניגוד ל"שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד"), וכפי שאמר מנשה לאביי, שאם היה בדורו - לא היה בכוחו לעמוד בניסיון הזה; ובדור המשנה עיקר העבודה היה בלימוד התורה; ובנוגע לדור האחרון, "עקבתא דמשיחא", מסביר אדמו"ר הזקן, שלמרות שגם בדור זה נאמר ש"תלמוד תורה כנגד כולם", עיקר העבודה ועיקר הבירורים נפעלים על ידי מצות הצדקה, ועד שאפילו בלימוד התורה עצמו יש הדגשה מיוחדת על הפצת התורה גם לאנשים שלא בערך אליו, שלימוד התורה עמהם הוא באופן של "צדקה".

כד. על כל פנים בנוגע לעניננו, כאמור לעיל, קיום המצוות של יהודי צריך להשפיע גם על עניני העולם. וכפי שרואים בפשטות - שבכדי לקיים מצות תפילין זקוקים לקלף גשמי מבהמה גשמית, שהיא חי' מהשדה, והשדה זקוקה לחרישה וזריעה וכו', שחלק מהעבודות, או רובן, נעשים על ידי אינם-יהודים.

וכדברי הרמב"ם באריכות בפירוש המשניות, ש"כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה". לדוגמא, בכדי שה"חכם" לא יהיה בודד - נבראו כמה וכמה אנשים ושנים, הנהגות, עבודות ופעולות כדי שלחכם יהיה את המצטרך לו. וכלשון חז"ל ש"כל העולם כולו", הוא בשביל אחד, "חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם".

וכך גם בעניננו, בכדי שיהודי יהיה ראוי להקרא "חכם", עליו לנהוג על פי הוראות התורה ש"היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים" (ולקיים את המצוות, ש"גדול לימוד שמביא לידי מעשה"), ועל-ידי לימוד בחכמת התורה ובינת התורה היא נעשית "חכמתכם ובינתכם".

ואע"פ ש"דינא דמלכותא דינא", וצריכים לציית להוראות המלכות - אך, כמדובר כמ"פ, הסיבה שצריכים לציית היא, מפני שהתורה הורתה כך, וממילא, במקום שבו "דינא דמלכותא" הוא לא נגד יראת-שמים, תורה

ומצוותי' יש לציית להם. זהו אחד מדיני התורה, שבעניני הרשות צריכים לציית ל"דינא דמלכותא".

שלמות העם כמו שלמות התורה – 2 דק'

כה. בדוגמת זה, כמדובר כמה פעמים, שכל ענין הוא בהשגחה-פרטית, במילא היות ומתרחשים דברים בכל יום, ומגיעות מכך ידיעות ליהודי, עליו ללמוד מכך הוראה בעבודתו לבוראו (כידוע תורת הבעל-שם-טוב בזה).

עד"ז, יהודים עסוקים ("אידן קאָכן זיך דאך") בקשר למצב בארץ הקודש, "ארץ אשר... עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה",

מכיון שהקב"ה בחר בעם ישראל מכל העמים, ובארץ ישראל (ארץ כנען) בחר מכל הארצות - לכן נתן את הארץ הנבחרת לעם הנבחר (וממילא ארץ ישראל שייכת לעם ישראל). והנתינה הייתה באופן של "ברית עולם" (כמו ש"ברית בין הבתרים" היתה "לך ולזרעך עד עולם").

הבחירה בישראל קשורה עם מתן-תורה (שזהו גם הטעם לכך שבכרכות קריאת-שמע כשמוזכרים את ענין הבחירה, "ובנו בחרת מכל עם ולשון", מכוונים על זכירת מתן-תורה, כמובא בשו"ע אדה"ז מכמה וכמה מקומות). ומכך מובן שכשם שלא ניתן להחסיר בתורה אפילו אות אחת, או פירוש בדברי חז"ל, ובאם מחסירים אזי הוא היפך ה"עיקר" ש"התורה הזאת לא תהיה מוחלפת", כך גם בנוגע לשלימות עם ישראל, שלא יכול להיות בו חסר או יתיר!

הדברים אמורים בנוגע לענין הגיור, שייתכן גיור רק כאשר נעשה כהלכה, ובאם לא - עוברים על הענין של "לא תוסיפו". ויתירה מכך, "לא תוסיפו" שייך רק כאשר הדבר הנעשה הוא בגדר המצוה, אך בעניננו זה לא בגדר המצוה כלל! מכיון שאם הגיור הוא שלא כהלכה, אין כלל מציאות של גיור, והוא נשאר כפי שהיה קודם המעשה, הדיבור, הכתיבה או איזה מעשה שהוא עשה, באם זהו דבר שלא קשור עם הלכה, לא שייך לומר על זה "גיור פסול" או "גיור שאינו מתאים" וכיו"ב - אין בזה שום מציאות של גיור ("ס'איז די גאַנצע מציאות פון גיור ניטאָ")!

ואותם הרוצים לצרף גוים - זה חמור יותר מענין של "לא תוסיפו" ועד לאופן שלא בערך!

ע"ד האמור בנוגע לשלימות התורה ושלימות העם שלא יתכן לצרף אינו-יהודי להיות יהודי כל זמן שתורת-אמת אומרת שהוא אינו יהודי,

כך גם בנוגע לשלימות הארץ, ועד לשלימות הכוללת את המצב ד"כי ירחיב הוי' את גבולך" - גם "קני קניזי וקדמוני" (שעד אז המצות התלויות בארץ קשורים ב"זאת הארץ לגבולתי", לא יתיר ולא חסר, אך לאחר ש"ירחיב הוי' את גבולך" - יש דינים ושקו"ט בזה האם קני קניזי וקדמוני גם יחוייבו במצוות התלויות בארץ וכו' ואכ"מ).

שלמות הארץ – 20 דק'

כו. ענין נוסף, הקשור למדובר לעיל:

בימים האחרונים ("מיטאַמאָל") יצאו בהצהרה - במילים חריפות, ושאי אפשר בלאו-הכי וכו' - שצריך לוותר על חלקים בארץ ישראל.

וזאת, למרות ההצהרה הברורה, גלויה ומופרטת שארץ-ישראל לגבולותי שייכת לעם-ישראל. ומובן, שלא שייך לעשות מזה מסחר מאחר וזה לא ברשותנו. יהודי אמנם יכול לבחור האם לקיים מצוות או ח"ו (כש"יצרו אנסו") לא לקיימן (וממילא הוא גם לא מקיים את המצות התלויות בארץ), ועד ש"מפני חטאינו" "גלינו מארצנו". אך הגלות היא "מארצנו", היינו, שגם יהודי הנמצא בחוץ-לארץ, ארץ-ישראל בשלימות ובכל גבולותי שייכת לו, והוא בעל-הבית עליה. ואם יהי' בארץ, יהיה מחוייב לקיים את כל המצות התלויות בארץ, בגלל שהארץ שייכם לעם עולם, בזכות ברית עולם, על-ידי אלוקי עולם, וכפי שמסופר בתורה הנצחית שהיא "חוקת עולם לדורותיכם".

לכאורה, מחוייבים לציית להצהרה, שהרי "דינא דמלכותא דינא", ובפרט היהודים הנמצאים במדינה זו, "והתפללו אל שלום העיר".

המענה לכך: לכל-לראש לא ניתן לדעת האם לאחר-זמן לא תהיה חרטה מצד המלכות. כך הוא הדין על-פי תורה, שישנם הצהרות של בית-דין של אומות העולם, ואפילו של מלך מאומות העולם (שהנשיא הוא בדוגמתו, או למעלה מזה או למטה מזה), ולאחר-מכן התחרטו על ההצהרות. וכפי שראו דברים כאלה בפועל.

יתירה מכך, ייתכן שמלכתחילה זו הייתה הכוונה, לנסות לאיים באותיות חריפות ובלשון וסגנון חריף ביותר ("אין שאַרפסטן אופן"), ולראות האם בעקבות זאת היהודים יוותרו - אזי מה טוב ומה נעים, וכך יוצאים ידי חובתם

עבור הצד השני. ובאם היהודים לא יוותרו - יהיו מוכרחים לוותר (שמלכתחילה כוונת האיום הייתה רק לבדוק את תגובת היהודים).

וכפי שכבר ראו בעבר, שכאשר יהודים אמרו בתקיפות ש"יקוב הדין את ההר", והסבירו שלא מוותרים מפני שהם לא בעלי-בתיים על ענין זה, אלא כך צווה הקב"ה, אזי כך יהיה!

אין הכוונה, לעמוד בתוקף של עקשנות בעלמא, שאז גם הצד השני הופך לנצחן ואומר שהוא עקשן גדול יותר; ולא בעזות-פנים, שעזות-פניו של הצד השני גדולה יותר. אלא התוקף הוא מצד זה שזהו חוק של הקב"ה שארץ-ישראל (על כל גבולותי, "זאת הארץ לגבולותי") שייכת לעם-ישראל.

[על-דרך הענין של י"ב-י"ג תמוז, שתחילה היו ענינים בלתי-רצויים ובלתי-נעימים, וגרוע מכך. אך סוף כל סוף היה נצחון של התורה ומצוותי. וכפי שכותב בעל-הגאולה במכתבו הידוע ש"לא אותי בלבד גאל הקב"ה", אלא את כל היהודים (ככל הסוגים שמונה במכתבו הכוללים את כל היהודים). והגאולה אף הביאה להוספה "כיתרון האור מן החושך וכיתרון החכמה מן הסכלות"]

שלבן יש לקוות שיבינו את ה"רמז" שבדבר, ולא רק את ה"רמז" אלא מקרים שארעו כבר בעבר, שכאשר ניסו לוותר לאיום וללחץ - לא רק שהלחץ הראשון לא פחת, אלא הוויתור הזמין לחץ נוסף, ובאופן דמוסיף והולך, לחץ אחר לחץ, ואין לדבר סוף - ובלתי-אפשרי לראות בעיני בשר היכן יעצרו הדברים!

כז. כמדובר כמה פעמים, מענה זה אומר רש"י בפירושו על התורה:

על הפסוק הראשון בתורה "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", אומר רש"י: אמר רבי יצחק... משום "כח מעשיו הגיד לעמו, לתת להם נחלת גוים", שאם יאמרו אומות העולם לישראל ליסטים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם: כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה, ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו".

היינו, שבאם אומות-העולם יטענו "לסטים אתם", המענה הוא, שבורא העולם אומר שמלכתחילה מה ש"ברצונו נתנה להם" היה באופן שלאחר-מכן "לקחה מהם ונתנה להם"!

מענה זה אומר רש"י (פרשן-דתא), שמפרש "פשוטו של מקרא" ל"בן חמש למקרא". והוא אינו אומר זאת בחשאי ובסודיות, אלא בפשטות ובסגנונו הפשוט, וביחד עם זה הכי ברור.

ובפרט שהגוי עצמו מכריז ומשתבח שהוא מאמין שהקב"ה ברא את העולם ומלואו - אזי וודאי שכאשר יגידו את הדברים באותיות ברורות, ומנמקים את הדברים, שאין זה עקשנות ורצון סתם ("אז דאָס איז ניט עקשנות ורצון מיט אַלע-ערליי הסברות"), אלא דברים כפשוטם ולאמיתתם - יתקבלו הדברים.

כת. בפרט שלמעשה בפועל הרי הגוי יודע מדברי רש"י אלו, והוא חושד ויודע שהיהודים יודעים את דעת רש"י, וממילא אין לסמוך על כל ההסברים האחרים שהם אומרים.

אמנם, ייתכן שכל כוונת האיום והלחץ הוא בכדי שהצד השני לא יהיה מוכן לקבל את התנאים, וכפי שכבר היה כך בעבר. (ובזה יוצאים הם ידי-חובה, שהם מצדם מוכנים, רק הצד השני (העורבים) מסרב לתנאים). מ"מ, התשובה לטענות צריכה להיות כפי האמת, וכאשר לא עונים כפי האמת - אזי ההוא יודע שהמענה הוא לא כפי האמת, שהרי הדברים הודפסו בפירוש רש"י, וכל ילד בן חמש יודע את זה, ש"אמר ר' יצחק . . . כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים".

כט. מכל האמור יש לימוד מוסר - מהיכן מגיעות כל הצרות:

לדוגמא, מהיכן מגיעה ההחלטה המפורסמת "רמ"ב"? מכך שהיו יהודים שפחדו מ"מה יאמרו הגויים", ובמילא, כאשר לחצו עליהם וכו', הם נכנעו וכתבו נוסח, שעל נוסח זה בנוי כל הלחץ מאז שחתמו עליו. ישנו יהודי שלאחר-מכן התפאר, ומתפאר עד היום, שהוא כתב את הנוסח (והוא היה בא-כחה של הממשלה כולה), אלא שחשב שהפירוש הוא כזה או אחר.

ומהנהגה זו באות כל הצרות, על כל פנים בגלוי! שבכל פעם שמתחילים להתמקח, הם טוענים, שישנה החלטה "רמ"ב", שהתקבלה ברוב קולות, ונוסחה על ידי אחד שהוא בא-כחם של היהודים, והוא אף צעק ואמר שהוא מדבר בשם כל עם ישראל (הן הנמצאים בארץ והן הנמצאים בחו"ל).

ה"פירוש" שהוא נותן, שהוא כתב "השטחים" ולא "כל השטחים" - רואים מה יצא מכך שהתחילו לוותר על דברים שהתורה אוסרת לוותר עליהם - לא זו בלבד שלא נתן מנוחת הגוף ומנוחת הנפש מהלחץ, אלא אדרבא, כך הזמינו לחץ נוסף, שנמשך מאז ועד היום.

והוא אינו מתבייש להתפאר שהוא קבל את ההחלטה! ולמרבה הצער, זאת האמת, שהוא קבל את ההחלטה על-פי היפוי כח וההרשאה וכד' מכל חבריו.

ולאחר-מכן "אין פוצה פה ומצפצף": לא התעוררה סערה ("מ'האָט ניט געמאַכט גלייך דעם שטורעם"), היתכן, לוותר על "ברית עולם"?! ולא מתביישים לספר לגוי שהיהודים וויתרו, בלי תקוה שעל-ידי הוויתור ירוויחו משהו, וכפי שהזהירו שהוויתור יזמין לחץ נוסף.

ולמרבה הצער, מאז שנכתבה נוסח ההחלטה, היא משמשת יסוד ללחץ לקריעת חלקים מארץ-ישראל.

ל. והלימוד מהנ"ל מובן, שכאשר לא עונים דברים ברורים ח"ו, זה מביא להעדר קירוב הלבבות עם הגויים. ובאם מרמים, נעשים ל"חשודים" בעיני הגויים, והחשד הוא אמיתי ו"אין אדם נחשד אלא אם כן יש בו", שהרי, כפסק הרמב"ם, שכל יהודי רוצה לקיים את ציווי התורה אלא שיתכן ש"יצרו אנסו". אלא, שיתכן ששוב הקב"ה יעשה נס, והצד השני יסרב, אבל "אין סומכין על הנס"!

נוסף לזה, אסור לומר דבר שהוא היפך התורה, אפילו אם הגוי לאחר מכן יקרע את אותו החלק!

ומענה זה נכון גם לגבי יהודים חיים במדינה זו, שמוטל עליהם להתפלל על "שלום העיר" - אך מאחר והנהגה זו היא נגד תורת-אמת, ונגד תורת-חיים, אזי הוא אינו בעל-הבית בענין (היהודי אפילו אינו בעל-הבית לשנות דבר-מה בתורה, כמ"ש במדרש: "יאבד שלמה ואלף כמותו ואל יאבד אות אחת בתורה").

ועל-אחת-כמה-וכמה, שהמדובר הוא אודות אינם-יהודים מאמינים, אזי וודאי שלא ירוויחו כלום כאשר ינהגו הפוך מדרך התורה, וכפי שראו בעבר הלא רחוק את המציאות המרה כאשר נוהגים כך.

רפורמות ביהדות – 7 דק'

לא. מעניין האמור יש הוראה נוספת הקשורה להנהגה בענינים מסויימים במדינה זו במיוחד:

ישנה "שיטה" - שלצערנו יש כמה ההולכים בשיטה זו - הטוענת שמאחר ש"אכשור דרא בתמי", וקשה לפעול אצל כל יהודי לקיים את כל התורה ומצוות' (כלשון הידוע גם בפסוקים בנוגע לכמה עניינים ש"אין יכולת בידינו להעמיד הדת על תילה"), לכן, בכדי לקרב אותם ליהדות צריך להגיע לכתחילה עם "תורה חדשה": אין צורך בקיום כל המצוות, אלא ניתן לקיים

את המצוות שבין אדם לחבירו; לבחור בכמה מצוות שבין אדם למקום; אין ברירה, ולא ניתן לומר לאנשים שכאשר אינם עושים מצווה - הם עוברים עבירה, אלא מוכרחים לקיים רק חלק מהמצוות. וכאשר יבואו עם "קיצור" כזה, ועם חלקים מקוטעים מתורת אמת ותורת חיים, ויסבירו להם שאמנם בעבר היו תרי"ג מצוות, אך במדינה זו ובזמן הזה צריכים לעשות פשרות ושינויים (שלטענתם "תורה זו" אינה כ"עיקר" ש"לא תהא מוחלפת") - יתקרבו גם "האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים".

וגם בזה קרה אותו דבר:

מאחר ועברו כבר שלושה דורות - רואים את המציאות המרה, שכל אותם שהלכו בשיטה זאת שצריכים לעשות פשרות בתורה ומצוות, ו"נשתנו העתים"; ניתן להסתפק רק בחלק מהמצוות, ואת השאר ניתן להניח ב"מוזיאון", לכתוב ב"ספר תורה" ולהשאירו (את הספר והציונים הכתובים בו) בארון-קודש מחוץ לבית -

אזי רואים, כבר יותר משלושה דורות רח"ל, שלא נותר מהם שריד ופליט:

או שעשו תשובה וחזרו לקיים את כל התורה ומצוותי' (וגם אם אינו יכול לעמוד בניסיון ועובר על מצוה - הוא יודע שעושה עבירה. ולא שחש-ושלום הוא חושב שהוא אינו מחויב בזה, או גרוע מכך, הוא חושב שעל-ידי הנהגה כזאת הוא מקרב רחוקים - שאחרת לא ניתן לקרב אותם. וכאשר הוא עושה תשובה אין לו כלל הנאה מכך שנהג שלא כרצוי, ועל-אחת-כמה-וכמה שאינו מתעקש שיתנו לו תואר ושכר, ושיטפחו לו על השכם על היותו מציל ישראל - על ידי כך שהוא, רח"ל, מחריב התורה ומצוותי'!).

או, רח"ל, נטמעו בין הגויים, לא נשאר מהם שריד ופליט במחנה ישראל, בגלל נישואים מעורבים או ענינים אחרים.

וכפי שניתן לראות זאת בפועל: כל ההולכים בשיטה זו - מקורם הוא מה"אַרטאָדאָקסים", שומרי תורה ומצוות, או על-כל פנים הסבא היה שומר תורה ומצוות.

אך אם הסבא אחז משיטת הפשרות - אזי הנכד, או אפילו הילד - או שחזר לתורה ומצוותי', או רח"ל נטמע בין העמים!

לב. ובזה רואים את "אומנותו" של היצה"ר, שללא-הבט על מה שארע לשלשת הדורות הללו - ששיטת הפשרות הביאה ל"לחץ" נוסף מהיצה"ר, שלא רק שלא קרבו רחוקים, אלא גם הרחיקו קרובים, ומי שהיה "רחוק" - נאבד לחלוטין ("אינגאַנצן אַ פּאַרלאַרענער"), ועד ש"נטמע בין העכו"ם" -

עדיין ישנם המקשיבים ליצר-הרע ומקשיבים לפיתויים והסתות שלו, ועושים רעש שזו הדרך להציל את הנוער!

וכאשר טוענים להם, הייתכן? הביטו בנעשה עם משפחה זו לפני מאה שנים; מה נעשה עם ילדיהם ונכדיהם - הם צועקים: זו לא האמת! ומחפשים ביאורים והסברים, ועורכים ניסויים.

על מי אתם עורכים את כל הניסיונות? על נשמות יהודיות חיות, ועל גופים יהודים חיים! ומעמידים אותם בסכנה, שעלולים להעלם לחלוטין רח"ל. ואין זו סכנה רחוקה רח"ל, שהרי "כבר היה לעולמים"; לא במדינה אחרת, או בזמן אחר, אלא במדינה זו ובתקופה הזאת. הביטו מה קורה עם סבא וסבתא שהלכו בשיטת הפשרות, הביטו על בניהם ובנותיהם, הביטו על נכדיהם וניניהם!

'גדר בה גדר" - 2 דק'

לג. מזה צריך כל אחד ללמוד גם לעצמו, ובהקדים:

מופיע בגמרא סיפור אודות "רב" שכשהגיע ל"בבל" "בקעה מצא" ו"גדר שם גדר". שתוכן הענין הוא, שרב הגיע למדינה חדשה, בחוץ-לארץ, הנקראת "בבל", שהיא "כור היתוך": שם כל הדברים מעורבים, כל האומות מעורבות, וכל החוגים של היהודים מעורבים. וכאשר רב ראה "בקעה" (כמו "הבקעה" שקדמה ל"דור הפלגה"), הוא "גדר בה גדר" (לפני שהעמיד בה סדר חינוך ובנה ישיבות) וכפי שמסביר רש"י (בנוגע לעירובין ובנוגע לכחל) שהכוונה שהוא הוסיף חומרה מיוחדת.

ומזה נלמדת ההוראה - שצריך להוסיף חומרא מיוחדת, להוסיף גדר בעצמו. ועל-ידי שיעמוד נגד היצר-הרע אשר בקרבו, יוכל לעמוד גם נגד הרוחות הנושבות מחוץ למחנה ישראל.

יסוד הצרות - "ככל העמים בית ישראל" - 3 דק'

לד. כל הצרות מתחילות מכך שסוברים ש"ככל העמים בני ישראל": את מה שרואים בחוץ, מחוץ למחנה ישראל - רוצים להכניס לתוך מחנה ישראל!

תמורת זה שינהגו באופן ש"והי' מחניך קדוש", שמחנה ישראל יהיה "אור לגויים", להאיר את העולם על-ידי שבע מצות בני-נח עם כל הסעיפים והענינים הקשורים בזה, וכמו שהיה בבית-המקדש "חלונות שקופים

אטומים", ש"משם אורה יוצאה לכל העולם כולו". נוהגים באופן הפוך: אם ישנו איזה ענין אצל הגוי ("וואָס עפּעס אַן ענין וואָס ס'איז ביי גוי, אַ גוי'אישקייט"), משתדלים לחקות אותו ולרוץ אחריו.

החל מענין הגיור - לסחוב גוי, לתת לו מיליוני דולרים, העיקר שהוא יסכים להרשם כ"יהודי" - למרות שמלבד הכתוב, אין שום קשר בינו ליהודי!

וגם בזה, מהיכן מגיעה הנהגה זו? מהאופן בו היהודי נוהג בנוגע לעצמו: הוא סוחב את ה"גוי'אישקייט" שמחוץ לעצם פנימיות נפשו - לתוך ביתו פנימה, עד שמשפיע על טהרת הנפש.

לה. יהי רצון, שעל כל פנים, אחרי שראו במעשה בפועל, וכבר ניסו את כל סוגי ה"נסייונות" על יהודים ועל העם היהודי, בכל מיני דרכים ואופנים; וכאשר מביטים בדברי ימי ישראל - רואים גזירות שונות ומשונות, ורואים "תנועות" שונות ומשונות - החל מאותם שתיכף לאחר מתן-תורה צעקו לעגל-הזהב "אלה אלקיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים", ועד"ז ה"בעלים ועשתרות", ועד"ז המשכילים הידועים מארץ אשכנז (שהיא אותה הארץ שממנה הגיעו לאחר-מכן כל הגזירות וההשמדות, כמדובר כמה פעמים).

וכבר ראו את כל התוצאות שהיו מהעבודה ל"עגל-הזהב", ומעבודה ל"בעלים ועשתרות", ומעבודה-זרה של "ככל הגוים בית ישראל"...

וכשיחדלו לערוך את כל סוגי הנסייונות על גופי ישראל ועל נשמות ישראל ועל ארץ ישראל - יהיה העם בריא, והארץ בריאה, ומכיון ששומרים על תורה "בריאה" בשלימותה, והולכים בבריאות, בשמחה ובטוב לבב, עם בריאות הגוף - מכיון שהיא קשורה בבריאות הנפש - לקבל פני משיח צדקנו, וכל העמים כולם יהיו באופן ש"מלכים אומנייך ושרותיהם מניקותייך", בקרוב ממש, בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

קיצור וסיכום שיחה ו'

תוכן השיחה: חובת המגייר

בשיחה הקודמת דובר שגיוור ש"לא כהלכה" - אינו גיור! בשיחה זו מסביר הרבי כיצד נראית הדמות הרבנית הנאמנת לגייר - אדם המאמין בתורה בתכלית ומקיים הוראותיה.

בהמשך הדברים, עונה הרבי לטענה המפורסמת, שההשקפה ההלכתית הטהורה, פוגעת בכבודם של אנשים רבים באומרה שאינם יכולים לגייר וכד'.

נקודת הביאור היא, שיתכן שאדם יהי' חכם גדול בתחום מסויים, ובתחומים אחרים הוא לא יוכל לחוות-דיעה, ומובן שאין זו פגיעה בכבודו.

וכך גם בגיור, מובן שאדם שאינו מאמין ואינו מקיים את התורה, אינו יכול לפעול שינוי המציאות - מגוי ליהודי - אצל בן-אדם.

אנשים רבים. המענה לכך הוא: כאשר אדם אינו מתאים לדבר מסויים, זה לא גורם לפחיתות הערך. לדוגמא, כאשר אדם חכם גדול ביותר זקוק לרופא, אין אצלו פחיתות הערך כאשר הוא ילך לרופא.

בפרט כאשר מדובר על "גיור" - שזו פעולה שהופכת בן-אדם ממציאיות של גוי למציאות של יהודי. שינוי בתכלית.

מהסיבות לכך שיש אנשים שאינם אוחזים ממענה זה, הוא בגלל שהוויכוח הפך לוויכוח של "שליטה". אך עליהם לזכור, שהוויכוח הוא לא בין שני אנשים, אלא בין התורה לאנשים שחולקים עליה. וגם הוא עצמו מבין שכאשר הוא מוותר לתורה, אין בזה פחיתות הערך.

דמות המגייר

1 דק'

בכדי שאדם יהיה נאמן על כך שהוא מגייר כהלכה, צריכים להיות בו שלושה תנאים: א. לא רק ידיעת ההלכות, אלא שהוא חי עם ההלכה. ב. אמונה שהתורה היא "תורת אמת" ו"תורת חיים". ג. שאינו עושה רפורמות בתורה ואומר "שמועה זו" מן השמים ו"שמועה זו" אינה מן השמים.

זה לא פירוד!

6 דק'

ישנם טוענים, שההנהגה המחמירה הזאת בדמות המגייר, פוגעת בכבודם ובפרנסתם של

שיחה ו':

דמות המגייר – 1 דק'

לו. בהמשך להאמור לעיל אודות גיור, שבכדי שתהיה מציאות של גיור הוא מוכרח להיות גיור כהלכה.

בכדי שהרב יהיה נאמן על-כך שהוא נוהג עם השני כהלכה, נדרש ממנו שנוסף על כך שהוא יודע את ההלכה, עליו גם לחיות עם ההלכה, ולהאמין שהתורה היא "תורת אמת", והתורה היא מורה-הדרך לחייו ("תורת חיים").

זה לא פירוד! – 6 דק'

לז. זהו המענה לטענה הידועה, היתכן שרוצים לעשות פירוד בין יהודים גופא?! הרי נדרשת הנהגה באופן ש"ויחן שם ישראל", "ויחן" לשון יחיד, ללא-הבט על חילוקי המעמדות שבין "ראשיכם שבטיכם" לקטן שבקטנים ופשוט שבפשוטים, אלא עומדים כולם במצב של "ויחן" (בלשון יחיד, גם על פי חוקי הדקדוק). ואם-כן - טוענים הם - היתכן לחלק ("און דאָ מיטאַמאָל אין מען מחלק") מי רשאי לגייר? דוקא אדם מסוג מסויים, ולא מסוג שני; במילא הם נעלבים ("במילא פילט מען זיך געטראָפן"), ומרגישים פגיעה בכבודם, ומרגישים שלוקחים מהם את הנאמנות ואת הפרנסה וכו' וכו', כידוע כל הטענות שבזה.

אך דבר ברור הוא, שאין לטענות אלו כל יסוד - מכיון שזהו דין בשולחן-ערוך, שהוא שולחן-ערוך של התורה עליה נאמר "דרכי דרכי נועם וכל נתיבותי שלום" - ומובן, שלא יתכן שהיא עושה דברים בכדי ליטול ממישהו כבוד או פרנסה וכיו"ב.

למה הדבר דומה? רואים בהנהגתו של כל אדם, וגם מהנהגתו שלו, שגם מלומד הכי גדול (לדוגמא, בחכמת החשבון, בידיעת הארץ, הנהגות שבין אדם לחבירו וכיו"ב) ועד שאומרים עליו שהוא "חד בדרא" בחכמה זו, כאשר הוא יצטרך להתעסק בדבר קטן, הקשור עם ידיעה בשטח אחר, לדוגמא, באם יהיה לו כאב שיניים, הוא לא יסמוך על חוות-דעתו האישית, אלא מכיון שצריכים לדעת כיצד לרפא את כאב השיניים, הוא יילך וישאל "היכן נמצא

מי שלמד רפואת שיניים, ולמד אצל רופא מומחה? (והראי' לכך שהוא מומחה, שהרי הוא ריפא אנשים שהיו להם כאבי שיניים).

דבר ברור שהוא לא ירגיש העדר פחיתת הכבוד מכך שהוא צריך ללכת לרופא קטן, ברפואת שיניים, ("פּאַרוואַס מ'גייט פרעגן וועגן היילן אַ צאָל ביי אַ פעלדשער - ווי ס'האָט געהייסן אין רוסלאַנד"); במקום לשאול את ה"חד בדרא" החי בבית זה (ואפילו הוא רוצה פחות כסף), מכיון שהוא "חד בדרא" בענין אחר!

על אחת כמה וכמה, שהוא אינו חושב אודות פחיתת הכבוד, ועל אחת כמה וכמה שאינו חושב שרוצים לקחת ממנו את הפרנסה.

וכאשר הוא מחפש רופא, הוא לא יבחר ברופא שריפא לפני עשרים שנה, ומאז לא התעסק בזה. ועל אחת כמה וכמה שהוא לא ילך אצל רופא שאמנם למד רפואה, אך מעולם לא התנסה בזה במעשה בפועל. והוא גם לא יבחר באחד ההולך ואומר, שרפואת השיניים זה דבר לא אמיתי, ורק בלית-ברירה, כפשרה, בכדי לצאת ידי-חובה וכיו"ב.

אלא הוא ילך אצל רופא שתחילה למד חכמת רפואת שיניים, ולאחר מכן הוא ריפא בפועל, ובזמן האחרון, והוא מאמין בלבבו ובנפשו ומאודו שזו הדרך לרפא את הדורש ריפוי.

וכאמור, אין בזה ענין של פחיתת הכבוד לחכמים גדולים בחכמת החשבון בכל כדור הארץ - כי הרי גם החכם עצמו ילך לרופא שיניים בכדי להתרפאות!

וגם אם החכם הגדול יצעק, שמכיון שהוא למד ספרי רפואה המדברים אודות זה, לכן ברצונו לרפא שיניים - אזי למרות שהחולה אינו חושב שזו "תורה מן השמים", אלא חכמת בני-אדם הקשורה עם תנאי המקום והזמן - הוא יחפש דוקא אחד המאמין באמיתיות ובפשטות, שזו הדרך האמיתית היחידה לרפא את השיניים.

ואם כך הדברים בנוגע לדבר קטן כרפואת שיניים, שיכולות להיות עד שלושים ושתיים שיניים. ואפילו כאשר יש כאב בשיניים, האדם לא משתנה בעקבות זה מן הקצה אל הקצה, ונעשה למציאות חדשה, רק שברצונו להפטר מכאב השיניים שיש לו (כאב גדול או כאב קטן) - ואעפ"כ מונח בפשטות בשכל פשוט, שהולכים לרופא בכדי לרפא את השיניים.

על אחת כמה וכמה כאשר מדברים אודות ענין כזה שבו לוקחים אדם חי ועושים אותו למציאות חדשה:

עד לגיור הוא היה אינו-יהודי, היה אסור עליו לשמור שבת, ואדרבה, שמירת שבת מזיקה לו; אך כאשר הוא עושה את הגיור, הוא מוכרח לשמור שבת, והעדר שמירת השבת אצלו היא היפך מציאותו. הפוך לחלוטין מכפי שהיה ברגע שלפני הגיור!

בכלל רואים בזה דבר פלא: כאשר לוקחים חומר גולם, ניתן לעשות בו כל כלי שרוצים ("מ'מאכט פון איר אַזאַ כלי אָדער אַ צוויטע כלי, אַ דריטע כלי, אַ כלי הפכית"). אך כאשר המדובר הוא בן אדם חי, ולא משנים את צורתו, על ידי ניתוח וכד', ולא את תכונתו ומבואיו.

ואפילו בגבר שצריכים לעשות ברית מילה, חותכים את הערלה בלבד, וכל רמ"ח האברים ושס"ה גידים ושאר כל הענינים נשארים באותה צורה כפי שהיתה לפני כן. השינוי היחיד הוא שהורידו את עור הערלה; הוא אמר שהוא מקבל עול מצוות לאמיתתם; טבל במקוה; ענינים שלא משנים מאומה במבנה הגוף, וגם לא רואים איזה שינוי נפעל בנשמה.

ואעפ"כ ע"י פעולות אלה הוא נעשה למציאות של יהודי לכל עניניו.

והוא מחויב במצות שהגויים לא מחוייבים (ואפילו הרפורמים שנמצאים בתכלית ובקצה הכי תחתון מודים שישנן מצות השייכות ליהודים בלבד)!

וממילא מובן, שהשינוי הזה לא יכול להעשות על ידי אחד שמעולם - לכה"פ בזמן האחרון - מאיזה טעם שיהי', לא חי בחיי היום יום עפ"י ציווי התורה, וגם כעת הוא מכריז שישנם פרטים שבהם תורה מהשמים, וישנם פרטים שבהם התורה אינה מהשמים (וככל הפרטים שבדבר). ואצלו ה"עיקר" זה חכמת החשבון וכיו"ב (בזה עיקר החיות שלו, ובזה הוא "מומחה").

ולכן צריכים לומר לו, שלמרות כל התוארים שיש לו הקשורים עם כל מיני-דברים, אך לא עם הלכות התורה, שהיא מן השמים (ובזה לא ניתן לחלק, כפי שכותב הרמב"ם, ש"שמועה זו" מתאימה לו ו"שמועה זו" אינה מתאימה לו ולכן, ר"ל, הוא משליך אותה החוצה), ולכן, אין לו שייכות לכל הענין, ואין בזה פגיעה בכבוד הקשור במומחיות שלו!

לח. לכאורה, מאחר וההסברה הזאת היא פשוטה ביותר - היתכן שישנם כאלה שלא מאמצים אותה? שאלה זו צריך לשאול את אותם שלא אווזים ממנה.

הביאור הפשוט ביותר הוא, שזה הפך להיות מלחמה של "מי בראש", של נצחון.

אך האמת היא, שזה בכלל לא שקלא-וטריא וחילוק דיעות בין שני אנשים. אלא יש את צד התורה, "משה קיבל תורה מסיני", והועברה אלינו עד היום הזה, ומהצד השני ישנם אנשים שרוצים לחלוק עם התורה!

והוא עצמו מבין, שוויתור לתורה לא קשור בפחיתות הכבוד. שהרי בכדי לדעת מהי תורה הוא אינו צריך לחפש רחוק: כאשר ישאל אצל זקניו ("זיין זיידן און באַ זיין עלטער-זיידן") - הם יספרו לו כיצד הם מסרו את נפשם על התורה בשלמותה ועד לדקדוק קל של דברי סופרים.

לט. יהי רצון, כאמור לעיל, וככתוב בשיעור היומי, ש"הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב", שהעם היהודי תמיד - החל מהיותם במדבר, לאחר מכן בכניסתם ל"ארץ נושבת", ולאחר מכן בגלות בבל - שאינם מתחשבים עם ההנהגה של אומות-העולם, ולא מתפעלים מכך שאומות העולם רוצים לעשות "ככל הגויים בית ישראל" -

אלא, אדרבה, "הן עם לבדד ישכון" - ועל זה עומד הקיום, החיות והתוקף של היהודי, שלעולם - עכשיו ובעתיד - הוא "לבדד ישכון",

ודוקא על ידי הנהגה זו מקבלים את כל ברכותיו של הקב"ה, כולל הברכה ש"מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך",

ועד שיקויים היעוד, הנאמר ב"וזאת הברכה": "וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב",

בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש!

קיצור וסיכום שיחה ז'

תוכן השיחה: משמעות ה"מפתח"

בזמן הניגונים שבין השיחות, כמה יהודים ניגשו לרבי ונתנו מפתחות לבתי-חב"ד חדשים. בשיחה זו מסביר הרבי באופן מיוחד את המשמעות של "מפתח".

מחיצה, ותפקיד המפתח

6 דק'

מאחר והיהודי נדרש לפעול גם עם העולם, עליו לעשות גם מחיצה בינו לבין העולם, כדי שההתעסקות עם העולם תהיה על פי המדידה וההגבלה של התורה.

אך מובן, שהמחיצה לא יכולה להיות סגורה כל הזמן - שאזי אין אפשרות לפעול עם העולם. ולאידך מובן, שאינה יכולה להיות פתוחה כל הזמן - שאזי במה היא מועילה?!

אלא, צריך להיות מפתח, ולבעל-הבית יש את היכולת לפתוח כשנדרש ולנעול כשנדרש - עפ"י שולחן-ערוך!

זו גם הסיבה שבדיני קניין, יש גדר של קניין על ידי נתינת המפתח.

שני תפקידים של יהודי

4 דק'

על יהודי להתעסק בשני דברים: עם עצמו, ועם העולם שסביבו.

ובזה יש שני סוגי עבודה:

א. עבודה שעיקרה היא עם עצמו, וכתוצאה מזה הוא פועל גם בעולם. לדוגמא, בכדי להניח תפילין ולשעבד את המח והלב, הוא זקוק לכמה וכמה ענינים גשמיים עד שיהיו לו תפילין.

ב. עבודה שעיקרה היא עם הזולת, וכתוצאה מזה הוא פועל גם בעצמו. לדוגמא, מצוות צדקה, שע"י שמקיים את המצוה שבין אדם לחבירו הוא גם מקיים מצווה גדולה ביותר שבין אדם למקום.

שני התפקידים של היהודי – 4 דק'

לט. דובר לעיל, שליהודי שני תפקידים:

א) פעולות שענינן לכל-לראש לפעול עם עצמו, וכתוצאה מזה הוא גם פועל עם הסביבה, עם חלקו בעולם.

ושני הדברים קשורים אחד בשני, שהרי בכדי שיהודי יוכל לקיים מצוה (אפילו מצוה שבגופו, כמו מצות תפילין, שאינו יכול לקיים על-ידי שליח), הוא זקוק לקלף, ובכדי שיהי' קלף זקוק הוא שלפני-כן תהיה בהמה בעולם, ובכדי שהבהמה תגדל באופן שלאחר מכן ניתן יהיה לעשות ממנה קלף הוא זקוק ל"ונתתי עשב בשדך" - שתהי' אדמה שבה צומחת תבואה וכיו"ב, וכך גדלה הבהמה - ורק אז יכול היהודי לפעול את כל הענין של מצות תפילין, החל מ"שעבוד המוח והלב", וכפי שמביא האדה"ז בשולחן ערוך ש"שעבוד המוח והלב" הוא חלק מקיום המצוה, ולא רק מכוונת המצוה (וגם לפני-כן הוא זוכר גם את הענין ד"לכתוב", בנוגע לכתובת הפרשיות).

מזה רואים שבכדי שיהודי יוכל לפעול על עצמו - הוא צריך גם לפעול בעולם.

ב) פעולות שענינן במיוחד לפעול בעולם. לדוגמא, מצות הצדקה, שהנתינה היא לשני; מצות התלויות בארץ, שהמצות שייכות לארץ; המצוה להשתדל שבני-נח יקיימו את שבע מצוות בני-נח, וכיו"ב.

ועל-ידי פעולות אלה נפעל גם בעצמו, וכפי שדובר כמה פעמים, שעל-אף החילוק שבין מצות שבין אדם למקום ומצות שבין אדם לחבירו - מ"מ, כאשר הוא עושה מצוה שבין אדם לחבירו, הוא גם מקיים מצוה שבין אדם למקום: כאשר הוא נותן צדקה לעני ומחי' את נפשו, הוא מקיים את אחת מהמצוות הגדולות ביותר שבין אדם למקום, וכיו"ב בכל שאר המצוות.

מחיצה, ותפקיד המפתח – 6 דק'

מ. אעפ"כ, יהודי נברא באופן ש"עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב". ועל דרך זה, נשמת היהודי, "נשמה שנתת בי טהורה היא", נמצאת היא ב"בירא

עמיקתא", בעולם שבו הצדיקים לא גוברים, אלא להיפך. על דרך זה, כאשר הוא עוסק עם בהמה, שעל-פי דין היא רק בהמה ש"רוח הבהמה יורדת היא למטה" (אפילו הרוח שלה), והאדם כל ענינו "היא העולה למעלה" -

בכדי שתהיה בזה המדידה וההגבלה על-פי התורה, מתי וכמה עליו להתעסק עם העולם, ולא להיות שקוע בעולם - יש מחיצה שבין היהודי ובין העולם.

לכאורה, באם המחיצה תחלק בין היהודי לבין העולם, הוא לא יוכל לפעול עם העולם מאומה, ולאידך, אם לא תהיה מחיצה - אזי הוא נמצא במקום פרוץ, שבינו ובין העולם אין דבר "המבדיל"? ! העצה לזה, לעשות במחיצה פתח.

ומובן, שאין תועלת לעשות פתח שיהיה סגור כל הזמן, אזי הוא אינו פתח. וכן מובן, שלא שייך להשאירו פתוח כל הזמן, ביום ובלילה, גם בזמנים שהוא אינו יכול לשמור כבזמן השינה שאינו יכול לשמור מכיון ששכלו ישן, שאז גם כל חיי' ובהמה מן החוץ יכולים להכנס לביתו, לד' אמותיו - וממילא המחיצה לא מועילה כלל.

אלא העצה לזה, לעשות דלת, ולעשות בה מנועול, ורק כאשר המנועול פתוח - ניתן להכנס. והמפתח נמצא בידיו: הוא אינו מניח את המפתח ברשות הרבים, באופן שכל הרוצה יפתח ויסתום - במקרה זה הוא אינו בעל-הבית על זה ("ווערט ער אויס באַלעבאַס אויף דעם"). אלא, המפתח נמצא אצלו, ובזמן זה הוא מביט בשולחן-ערוך, בתורה (תורת חיים, הוראה בחיים), מתי עליו לפתוח את הדלת, ומתי עליו לסגור.

מכיון שתפקיד המפתח הוא למלא תפקיד הבית, או דברים הנמצאים מבפנים לחומה - לכן הדין הוא, שאחד הדרכים לקנין כל הבית הוא לתת את המפתח לשני, ואזי נעשה כל הבית של הקונה.

אמנם, הוא נתן לו רק את המפתח - כתוב על-כך בשולחן-ערוך, שאם מדובר במצב מסויים ובתנאים מסויימים, וחסר רק מסירת מפתח, אזי כאשר הוא מוסר את המפתח - נקנה כל הבית.

ומזה מובן, שכך הוא הדבר גם בנוגע למפתח של אוהל המטלטל, של בית על גלגלים, ומפתח של שאר הענינים, שמכיון שנקראים "מפתח" אזי הם גם "המסגר" - שביכולתם גם לנעול, ואזי נקנה כל הבית.

מא. ויהי רצון, אשר אלו שהביאו מפתחות, על אחת כמה וכמה מי שהביאו ענינים של תורה בגלוי, גם יתנו עצמם במסירה ונתינה בד' אמות של בית-הכנסת ובית-המדרש זה, שבו בעל-הגאולה למד והתפלל, ועשה עניניו - לכל לראש עניני צדקה וגמילות חסד, במשך עשר שנים -

והמסירה תהיה באופן ש"בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך",

ושיקחו מד' אמות אלו של בעל-הגאולה, לכל מקום ומקום שאליו הולכים או נוסעים וכיו"ב - נתינת-כח מבעל הגאולה.

והדברים יבואו לעבודת ה' בכל שלושת הקוים: תורה, עבודה וגמ"ח, ו"המעשה הוא העיקר" - בקיום מצות מעשיות בפועל, הפצת התורה ומצוותי', ועד להפצת המעינות חוצה, ובאופן דמוסיף והולך ואור, בשמחה ובטוב לבב.

קיצור וסיכום שיחה ח' תוכן השיחה: חת"ת ומבצעים

תוכן השיחה: חת"ת ומבצעים

את ההתוועדות מסיים הרבי - בשיחה זו - בהזכרת מעלת שיעורי החת"ת, שהם סגולה לכמה וכמה ענינים, ועל ידם נעשים קשורים עם הרבי.

לאחר-מכן מזכיר הרבי אודות ה'מבצעים', ואודות נתינת צדקה, במיוחד למוסדות הנקראים על שמו של הרבי הרי"צ

חת"ת ומבצעים

שיחה ח:

מב. כאן המקום להזכיר שוב בנוגע לשיעורים המיוחדים שייסד ופרסם בעל-הגאולה, (שהתוועדות זו קשורה איתו), ורצונו היה שהדברים יפורסמו ויתקבלו בכל מקום שניתן להגיע אליו.

בעל-הגאולה קרא לשיעורים אלה "שיעורי חת"ת", "ויהי חתת אלקים על הערים וכו'" (וסיפר שאדמו"ר ה'צמח-צדק' אמר כך לנכדו כ"ק אדמו"ר הרשב"ב, והסיפור אף הודפס בכמה מקומות).

שיעור החומש - לימוד כל יום מפרשת השבוע, ביום ראשון - מהתחלת הפרשה עד שני; ביום שני - משני עד שלישי; עד ליום השבת - משביעי ועד סוף כל הסדרה. שיעור התהלים - השיעור החודשי. שיעור התניא - באופן שמסיימים את ספר התניא במשך השנה, על-פי החלוקה שקבע בעל הגאולה והשמחה, כפי שנדפסה ב"מורה שיעור".

ומובן ששיעורים אלה הם בנוסף לשיעורים שבהם מחויב כל אחד ואחד "כמבואר בהלכות תלמוד תורה" (כלשון אדה"ז בתניא פרק ל"ד).

וכפי שאמר בעל-הגאולה, והדברים כבר הודפסו, ששיעורים אלה הם סגולה לכמה וכמה ענינים.

ועיקר המעלה בזה, בדוגמת אדם הכי חכם המצווה על האדם הכי פשוט, והאדם הפשוט מקיים את הציווי - אזי, נעשה "צוותא וחיבור" ביניהם. על-אחת-כמה-וכמה כאשר מעלת המצווה היא לא רק חכמה, אלא בכמה וכמה ענינים, והעולה על כולנו - מעלת הנשיאות, ש"הנשיא הוא הכל".

מג. כאן המקום להזכיר ענין נוסף:

בקשר למדובר לעיל אודות ענין החינוך, בהתאם למסירות נפשו של בעל הגאולה והשמחה על עניני חינוך, החל "מפי עוללים ויונקים" במעמד ומצב הקשור עם גזירות הכי קשות - זה המקום להזכיר אודות מבצע חינוך.

וממבצע למבצע, "מצוה גוררת מצוה", כאן המקום לעורר שוב על מבצע אהבת ישראל - ושני מבצעים אלה באים בפרטים במבצע תורה, מבצע תפילין, מבצע מזוזה, מבצע צדקה, בית מלא ספרים - יבנה וחכמיה,

והמבצע שניתן מבורא העולם ומנהיגו לנשי ובנות ישראל - נרות שבת קודש, הכולל הדלקת נרות יום-טוב (שגם יום-טוב נקרא בשם "שבת", "שבתון", "ממחרת השבת") ומבצע כשרות האכילה ושתי', ובפרט שביום הגאולה מסיימים ומדפיסים ברוב פאר והדר ספר, שיחד הפרטים כיצד להכין מאכלים, מודגש בו ענין כשרות האכילה ושתי' (וביום זה מופץ הספר למכירה). וכן ענין טהרת המשפחה, שעל ענין זה כל בית ישראל נשען.

וכמדובר כמה פעמים, שכל המבצעים, "מעשינו ועבודתינו" בכל הענינים, וכללות התורה ומצוותי' - יביאו ל"מבצע" הכי גדול, שנפעל על ידי הקב"ה (ש"מה גדלו מעשיך", "גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו"), הגאולה האמיתית והשלימה,

שאז הקב"ה, כפי שרש"י מביא מהמדרש, "ואתם תלוקטו לאחד אחד בית ישראל", היינו, שהקב"ה מקבץ את נדחי ישראל "אחד אחד", ומוציא אותם מהגלות בכל הפרטים, ובאופן ש"באור פני מלך חיים" ושמחה והרחבה - בשמחה ובטוב לבב ובהרחבה אמיתית.

בקרוב ממש, ובעגלא דיין.

מד. בכדי לקשר זאת גם במעשה בפועל, נוסף לזה שזה מנהג טוב בהתוועדות של יום הגאולה של בעל השמחה והגאולה - שכל אחד ואחד ינדב כנדבת לבו הטהור למוסדות הנקראים על שמו "אהלי יוסף יצחק",

ולנדב בכלל לענין של לימוד התורה לשמה - לחזק ולתמוך בלומדי התורה לשמה, לשם הלימוד עצמו, ללא ענינים נוספים (טובים ככל שיהיו).

ונלך ממצוה למצוה, לא רק "מצוה גורדת מצוה", אלא לעשות זאת בשמחה ובטוב לבב, ובאופן דמוסיף והולך ואור, ובקרוב ממש, בשעתא חדא וברגעא חדא, ש"מיד הן נגאלין",

בגאולה האמיתית והשלימה, ומלכתחילה אריבער.

שאלות סיכום

להזרה ושינון רזוכן השיחות

◀ שיחה א'.

1. מה אנו למדים מכך שהתנאי למתן-תורה היה "ויחן (לשון יחיד) ישראל נגד ההר":

2. "התורה היא נצחית", מה הם שני הפירושים ב"נצחית":

3. מהו ההבדל בין "לומד תורה" (סתם), לבין "עוסק בתורה":

◀ שיחה ב'.

1. הסבר מהו ההכרח הגדול בזריזות, הלא מה שלא ייעשה היום, ניתן לעשות מחר?

2. במה צריכה להיות עיקר ההחלטה מי"ב-י"ג תמוז, ומדוע:

שיחה ג' <

1. ההייתכן לומר על חג-הפסח שהוא "זמן חרותנו", והלא, כיום נמצאים בגלות?

2. הסבר, כיצד ייתכן שעל-ידי פעולתו של יהודי במקום אחד, הוא מסייע ליהודי במקום אחר?

3. מה הם העניינים שבהם צריכים לעסוק בימי הקיץ, פרט: אצל תלמידים שבמשך השנה לומדים לימודי חול; אצל תלמידים שבמשך השנה לומדים לימודי קודש בלבד; אצל בעלי-עסק:

שיחה ד' <

1. מנין היובל - הוא מנין ליחידים או מנין כללי?

2. מה לומד הזהר מ"על יובל שרשיו"?

3. כיצד נעשית הפקעת הקניינים בשנת היובל?

שיחה ה' <

1. מה הרבי לומד בשיחה מכך שהבחירה בעם-ישראל היתה יחד עם נתינת התורה?

2. מה ארע עם צאצאיהם של ה"רפורמים" וכד":

3. "רב בקעה מצא וגדר בה גדר", מה הלימוד בעבודת ה' מהסיפור?

שיחה ו' <

1. כתוב את המשל מהחכם הגדול, ורפואת השיניים. ומהו הנמשל:

2. מהו השינוי שנפעל אצל המתגייר?

שיחה ז' <

1. פרט את שני סוגי העבודות המוטלים על יהודים:

2. מה תפקיד ה"מפתח", ומה משמעותו בעבודת ה'?

ועד תלמידי התמימים העולמי
770 איסטערן פארקוויי • ברוקלין נ.י.